

A– Esimese Astme Kohtu tegevus 2006. aastal

President Bo Vesterdorf

Esimese Astme Kohus lahendas 2006. aastal teist aastat järjest rohkem kohtuasju, kui temale esitati (436 lahendatud kohtuasja võrreldes 432 esitatud kohtuasjaga). Üldiselt on esitatud kohtuasjade arv vähenenud (432 kohtuasja võrreldes 469 kohtuasjaga 2005. aastal). See vähenemine on siiski näiline ning seletatav asjaoluga, et 2006. aastal ei esitatud Esimese Astme Kohtule avaliku teenistuse asju, kuna need kuuluvad nüüdsest Avaliku Teenistuse Kohtu pädevusse.¹ Tegelikult on esitatud kohtuasjade arv märgatavalt kasvanud, v.a avaliku teenistuse vaidlused ja erimenetlused, suurenedes 33% võrra (387 kohtuasja võrreldes 291 kohtuasjaga 2005. aastal). Kaubamärgi puudutavate esitatud kohtuasjade arv on tõusnud 46% (143 kohtuasja 2006. aastal võrreldes 98 kohtuasjaga 2005. aastal), samas kui kohtuasju, mis puudutasid muid valdkondi peale intellektuaalomandi ja avaliku teenistuse, esitati 26% rohkem (244 kohtuasja võrreldes 193 kohtuasjaga). Lahendatud kohtuasjade arv on omakorda vähenenud (436 kohtuasja võrreldes 610 kohtuasjaga), kuid ka siin tuleb arvesse võtta asjaolu, et 2005. aastal lõpetati 117 kohtuasja Avaliku Teenistuse Kohtule saatmisega. Kui neid kohtuasju mitte arvestada, on 2006. aastal lahendatud kohtuasjade arv vähenenud, kuid see vähenemine ei ole nii märgatav (436 kohtuasja võrreldes 493 kohtuasjaga).

Pooleliolevate kohtuasjade arv püsib igal juhul stabiilne võrreldes eelmise aastaga, s.o veidi üle tuhande (1029 kohtuasja võrreldes 1033 kohtuasjaga 2005. aastal). Seoses sellega võib täheldada, et 1. jaanuaril 2007 moodustasid intellektuaalomandi asjad ligi 25% kõigist pooleliolevatest kohtuasjadest. Seega, kuigi ühest küljest on Esimese Astme Kohtus veel poolieli 82 avaliku teenistuse asja ning teisest küljest on temale esitatud esimesed apellatsioonkaebused Avaliku Teenistuse Kohtu otsuste peale (31. detsembri 2006. aasta seisuga 10), on Esimese Astme Kohtule lahendada antud vaidluste sisu vähehaaval muutumas nii, et valdavaks saavad majanduslikud vaidlused.

Mis puutub menetluse keskmesse kestusse, siis see on sel aastal pikenenud, kuna see oli 2006. aastal 27,8 kuud võrreldes 25,6 kuuga 2005. aastal, jättes välja avaliku teenistuse ja intellektuaalomandi vaidlused. Siiski tuleb täheldada, et Esimese Astme Kohus kohaldas 2006. aastal Esimese Astme Kohtu kodukorra artiklis 76a ette nähtud kiirendatud menetlust neljas kohtuasjas kümnest, milles sellekohane taotlus oli esitatud.

Esimese Astme Kohtust lahkusid 6. oktoobril Pernilla Lindh, kes nimetati Euroopa Kohtu kohtunikuks, ning Paolo Mengozzi ja Verica Trstenjak, kes nimetati Euroopa Kohtu kohtujuristik. Samal päeval tulid nende asemele vastavalt Nils Wahl, Enzo Moavero Milanesi ja Miro Prek.

Käesolevas aruandes on võimatu käsitleda ammendavalt Esimese Astme Kohtu kogu 2006. aasta kohtupraktikat. Seega olgu ära märgitud vaid selle aasta kõige tähelepanu-

¹ Avaliku Teenistuse Kohus on 2006. aastal siiski saatnud ühe kohtuasja Esimese Astme Kohtule.

väärsemad arengud, mille valik on kahtlemata osaliselt subjektiivne.² Aruandes on käsitletud seaduslikkuse (I) ja kahju hüvitamisega seotud vaidlusi (II) ning lõpetuseks ajutiste meetmete kohaldamist (III).

I. Seaduslikkusega seotud vaidlused

A. EÜ artikli 230 ja EÜ artikli 232 alusel esitatud hagide vastuvõetavus

2006. aastal puudutasid selle küsimusega seotud kõige olulisemad arengud vaidlustatava akti mõistet ning vähemal määral õigust esitada hagi.

1. Aktid, mille peale võib esitada hagi

Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saab tühistamishagi EÜ artikli 230 tähenduses esitada vaid selliste toimingute või otsuste peale, mis tekitavad siduvaid õiguslikke tagajärgi hageja huve puudutaval viisil, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus seisundis.³ Selle küsimuse aktuaalsus väljendus 2006. aastal koguni seitsmes kohtuasjas.

Esmalt on kolmes kohtuotsuses selgitatud Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) aktide peale esitatud tühistamishagide piire.⁴ Esimese Astme Kohus leidis esiteks kohtuotsuses **Camós Grau v. komisjon**, et OLAF-i juurdluse aruanne, milles hagejale oli esitatud süüdistus, ei toonud kaasa selget muutust tema õiguslikus seisundis, eelkõige kuna see ei kehtesta mingeid kohustusi, isegi mitte menetluskohustusi selle adressaadiks olevatele asutustele. Teiseks täpsustas Esimese Astme Kohus sama lähenemisega kohtuotsuses **Tillack v. komisjon**, et ka OLAF-ilt siseriiklikele õigusasutustele teabe edastamise peale ei saa esitada tühistamishagi. Kuigi siseriiklikud asutused peavad võtma teabe edastamist OLAF-ilt nende õigusasutustele tõsiselt, ei loo see viimastele mingeid siduvaid õiguslikke tagajärgi ja neil on vabadus ise otsustada, mida OLAF-i juurdluste põhjal edasi teha. Viimaks otsustas Esimese Astme Kohus kolmandas kohtuasjas **Strack v. komisjon** tehtud määruses, et ametnik, kes teavitas OLAF-it võimalikust taunitavast käitumisest, ei saanud tühistamishagi esitamisega vaidlustada selle teate peale alustatud juurdluse lõpetamist.

² Näiteks ei ole käsitletud antidumpingu õigust, milles on siiski toimunud huvitavad arengud, eelkõige Esimese Astme Kohtu 24. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-274/02: Ritek ja Prodisc Technology v. nõukogu, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, ning avaliku teenistuse õigust.

³ Euroopa Kohtu 11. novembri 1981. aasta otsus kohtuasjas 60/81: IBM v. komisjon, EKL 1981, lk 2639, punkt 9, ja 14. veebruari 1989. aasta otsus kohtuasjas 346/87: Bossi v. komisjon, EKL 1989, lk 303, punkt 23.

⁴ Vt vastavalt Esimese Astme Kohtu 6. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-309/03: Camós Grau v. komisjon; 4. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-193/04: Tillack v. komisjon ja Esimese Astme Kohtu 22. märtsi 2006. aasta määrus kohtuasjas T-4/05: Strack v. komisjon (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-237/06 P), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

Teiseks on kahes 2006. aastal tehtud otsuses kohtuasjas, mida kutsutakse „Austria pangad – „Lombardi klubi””, jõutud järeldusele, et ärakuulamise eest vastutava komisjoni ametniku tehtud otsuste⁵ peale esitatud hagid on vastuvõetavad. Esiteks, kohtuasjas **Österreichische Postsparkasse ja Bank für Arbeit und Wirtschaft v. komisjon** nõudsid kaks krediidiasutust otsuste tühistamist, millega ühele poliitilisele parteile saadeti pankade teenustasude määramisega seotud vastuväiteteatiste mittekonfidentsiaalsed versioonid. Esimese Astme Kohus leidis oma otsuses, et komisjoni otsus – millega teatatakse ettevõtjale, kelle suhtes on alustatud rikkumismenetlus, et tema poolt esitatud teabele ei kohaldata ühenduse õigusega tagatud konfidentsiaalset käsitlemist (ja et seega on lubatud seda edastada kolmandast isikust kaebuse esitajale) – tekitab asjaomasele ettevõtjale õiguslikke tagajärgi, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus seisundis. Järelikult võib sellise otsuse peale esitada tühistamishagi. Teiseks, kohtuasjas **Bank Austria Creditanstalt v. komisjon** nõudis Bank Austria Creditanstalt ärakuulamise eest vastutava ametniku otsuse tühistamist, millega jäeti tähelepanuta tema vastuseis komisjoni otsuse mittekonfidentsiaalse versiooni avaldamisele Euroopa Liidu Teatajas. Esimese Astme Kohus leidis oma otsuses, et ärakuulamise eest vastutava ametniku otsus, mis on tehtud otsuse 2001/462⁶ artikli 9 kolmanda lõigu alusel, tekitab õiguslikke tagajärgi niivõrd, kuivõrd otsusega lahendatakse küsimus, kas avaldatav tekst sisaldab mitte ainult ärisaladust sisaldavat teavet või sarnast kaitset omavaid muid andmeid, vaid ka muud informatsiooni, mida ei saa avalikustada kas informatsiooni erilisel kaitsvate ühenduse õigusnormide tõttu või seetõttu, et kõnealune informatsioon kuulub sellise informatsiooni hulka, mis oma laadilt on ametisaladus. Seega saab ka sellise otsuse peale tühistamishagi esitada.

Kolmandaks täpsustas Esimese Astme Kohus kohtuotsuses **Deutsche Bahn v. komisjon**⁷ vaidlustatava akti mõiste ulatust selles osas, mis puudutab otsuseid, mida komisjon teeb määruse nr 659/1999⁸ artikli 4 lõike 2 alusel riigiabi valdkonnas. Selles kohtuasjas teatas transpordi eest vastutav komisjoni liige hagejale kirjalikult, et tema kaebust EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud menetluse alustamiseks ei rahuldata. Kirjas oli selgelt ja täpselt põhjendatud, miks siseriiklikku meedet ei saa käsitleda abina EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Komisjon väitis siiski, et tegemist on ainult kirjaliku teadaandega, mitte otsusega määruse nr 659/1999 artikli 4 lõike 2 tähenduses, ning et järelikult ei ole tegemist vaidlustatava aktiga, kuna see ei tekita õiguslikke tagajärgi.

Esimese Astme Kohus leidis siiski, et kaebuse esitanud ettevõtjale komisjoni poolt adresseeritud kiri kuulub EÜ artikli 230 kohaldamisalasse, kui komisjon on saanud teavet väidetavalt ebaseadusliku abi kohta ning on kohustatud seda vastavalt määruse

⁵ Esimese Astme Kohtu 30. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas T-198/03: Bank Austria Creditanstalt v. komisjon, ning 7. juuni 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-213/01 ja T-214/01: Österreichische Postsparkasse ja Bank für Arbeit und Wirtschaft v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata. Komisjoni 11. juuni 2002. aasta otsus 2004/138/EÜ EÜ artikli 81 kohaldamise menetluses (juhtum nr COMP/36.571/D-1, Austria pangad – „Lombard klubi”) (ELT 2004, L 56, lk 1).

⁶ Komisjoni 23. mai 2001. aasta otsus 2001/462/EÜ, ESTÜ ärakuulamise eest vastutavate ametnike pädevuse kohta teatavates konkurentsimenetlustes (EÜT L 162, lk 21; ELT eriväljaanne 08/02, lk 151).

⁷ Esimese Astme Kohtu 5. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-351/02: Deutsche Bahn v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

⁸ Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määrus (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ [artikli 88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339).

nr 659/1999 artikli 10 lõikele 1 viivitamata kontrollima ega piirdu võimalusega, mida annab talle nimetatud määruse artikkel 20 – teatada kaebuse esitajale, et juhtumi kohta otsuse tegemine pole piisavalt põhjendatud –, vaid võtab selge, põhjendatud ja lõpliku seisukoha, märkides, et asjaomane meede ei ole käsitletav abina. Komisjon võib sel juhul teha ainult nimetatud määruse artikli 4 lõikes 2 ette nähtud otsuse. Seega ei ole komisjonil õigust välistada ühenduse kohtu kontrolli selle otsuse üle, väites, et ta ei ole sellist otsust vastu võtnud, üritades selle tagasi võtta või otsustades seda otsust määruse nr 659/1999 artiklit 25 rikkudes asjaomasele liikmesriigile mitte saata. Selles osas ei oma tähtsust, et vaidlusalune kiri ei ole seotud komisjoni kolleegiumi lõpliku otsuse tegemisega kaebuse kohta või et seda otsust ei ole avaldatud.

Viimaks, neljandas kohtuasjas **Schneider Electric v. komisjon**⁹ antud määruses võttis Esimese Astme Kohus esimest korda seisukoha koondumistehingu põhjaliku uurimismenetluse alustamise kohta tehtud komisjoni otsuse peale esitatud hagi vastuvõetavuse kohta. Nimetatud kohtuasjas tegi komisjon sellise otsuse haldusemenetluse käigus, mida alustati uuesti pärast kahte kohtuotsust, millega tühistati kahe madalpinge elektriseadmete tootja, Schneider Electricu ja Legrand'i koondumise ühisturuga kokkusobimatuse kohta tehtud otsus ning otsus nende kahe ettevõtja lahutamise kohta.¹⁰ Hageja vaidlustas komisjoni otsused ühest küljest alustada põhjalikku uurimismenetlust ja teisest küljest menetlus ametlikult lõpetada.

Juhtumi asjaoludest järeltas Esimese Astme Kohus oma määruses, et ettevõtja, kes pärast koondumist keelava komisjoni otsuse tühistamist Esimese Astme Kohtus võõrandab ettevõtte, mille ta oli omandanud tähtaja jooksul, kui komisjon pidi tegema uue otsuse, ei saa väita, et tema huve kahjustab pärast selle võõrandamisotsuse vastuvõtmist tehtud komisjoni otsus alustada uuesti koondumise ametlikku uurimismenetlust või selle võõrandamise toimumise järel tehtud komisjoni otsus ametlikult lõpetada nimetatud menetlus, mille ese oli ära langenud. Teise võimalusena leidis Esimese Astme Kohus, et otsus alustada ametlikku uurimismenetlust on ainult ettevalmistav meede. Kuigi sellise otsusega kaasneb küll tehingu peatamise pikendamine ning komisjoniga koostöö tegemise kohustus põhjaliku uurimismenetluse käigus, ei ületa need tagajärjed – mis tulenevad vahetult koondumistehingutele sel ajal kohaldatavast määrusest ja on loomulikult tuletatavad tehingu ühisturuga kokkusobivuse eelnevast kontrollist – menetlustoimingule omast toimet ega mõjuta seega Schneider Electricu õiguslikku seisundit. Esimese Astme Kohus ei nõustunud nimetatud ettevõtja pakutud võimalusega kohaldada analoogiat ühenduse riigiabi korraga. Erinevalt EÜ artikli 88 lõike 2 alusel tehtud otsusest, mis Euroopa Kohtu praktika kohaselt võib teatud juhtudel tekitada iseseisvaid õiguslikke tagajärgi,¹¹ ei kaasne põhjaliku uurimismenetluse alustamise otsusega iseenesest mingit kohustust, mis ei oleks juba tuletatav asjaomaste ettevõtjate initsiatiivil komisjonile koondumistehingust teatamisest.

⁹ Esimese Astme Kohtu 31. jaanuari 2006. aasta määrus kohtuasjas T-48/03: Schneider Electric v. komisjon (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-188/06 P), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

¹⁰ Esimese Astme Kohtu 22. oktoobri 2002. aasta otsus kohtuasjas T-310/01: Schneider Electric v. komisjon, EKL 2002, lk II-4071, ja otsus kohtuasjas T-77/02, EKL 2002, lk II-4201.

¹¹ Euroopa Kohtu 30. juuni 1992. aasta otsus kohtuasjas C-312/90: Hispaania v. komisjon, EKL 1992, lk I-4117, punktid 21–23.

2. Õigus esitada hagi

a) Isiklik puutumus

Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saavad teised füüsilised ja juriidilised isikud, kes ei ole otsuse adressaadid, ainult siis väita, et see puudutab neid isiklikult, kui see mõjutab neid mingi neile omase tunnuse või neid iseloomustava faktilise olukorra tõttu, mis neid kõigist teistest isikutest eristab, ning seega individualiseerib neid sarnaselt otsuse adressaadiga.¹²

Esimese Astme Kohus kohaldas neid põhimõtteid 2006. aastal eelkõige kohtuasjas, mis oli aluseks kohtuotsusele **Boyle jt v. komisjon**.¹³ Selles asjas käsitleti komisjoni otsust, mille adressaadiks oli lirimaa ja millega jäeti rahuldamata lirimaa kalalaevastiku taotlus laiendada mitmeaastase arendusprogrammi („POP IV”) eesmäärke. Esimese Astme Kohus leidis, et lirimaa kalalaevastiku osaks olevate laevade omanikest hagejad olid otsusest isiklikult puudutatud, olgugi et nad ei olnud selle otsuse adressaadid. Lirimaa esitatud eesmärkide laiendamise taotlus koosnes tegelikult laevaomanike üksikute taotluste kogumist, mille hulgas olid ka hagejate taotlused. Kuigi otsus oli adresseeritud lirimaale, puudutas see teatud üksikuid nimetatud laevu ning seetõttu tuli seda käsitleda individuaalsete otsuste kogumina, millest igaüks mõjutab nimetatud laevade õiguslikku seisundit. Asjaomaste laevade omanike hulk ja isikud olid enne vaidlustatud otsuse kuupäeva teada ja kontrollitavad ning komisjon pidi teadma, et tema otsus mõjutab ainult üksikuid nimetatud omanike huvisid ja seisundit. Vaidlustatud otsus puudutas niisiis piiratud hulka otsuse tegemise hetkel kindlalt määratletud isikuid, kelle õigusi komisjon sellega reguleeris. Seetõttu eristavad need asjaolud hagejaid kõigist teistest isikutest ja individualiseerivad neid seega analoogselt otsuse adressaadiks oleva isikuga.

b) Õigus esitada hagi riigiabi vaidlustes

2005. aastal tehtud kohtuotsuses komisjon v. Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum leidis Euroopa Kohus, et ühest küljest, kui EÜ artikli 88 lõike 2 mõttes asjassepuutuv isik nõuab oma menetluslike õiguste kaitse tagamise tunnustamist, on EÜ artikli 88 lõikes 3 osutatud uurimise esialgse etapi lõpus vastu võetud otsuse tühistamise hagi vastuvõetav ning teisest küljest, kui isik seab kahtluse alla selle, kas abi hindamise otsus kui selline või ametliku uurimismenetluse lõpus tehtud otsus on põhjendatud, siis on sellise otsuse peale esitatud tühistamishagi vastuvõetav vaid juhul, kui ta suudab tõendada, et ta on erilises olukorras kohtuotsuse Plaumann v. komisjon¹⁴ tähenduses.

¹² Euroopa Kohtu 15. juuli 1963. aasta otsus kohtuasjas 25/62: Plaumann v. komisjon, EKL 1963, lk 197, 223.

¹³ Esimese Astme Kohtu 13. juuni 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-218/03–T-240/03: Boyle jt v. komisjon (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-373/06 P), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata; vt ka Esimese Astme Kohtu 13. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas T-192/03: Atlantean v. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata.

¹⁴ Euroopa Kohtu 13. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-78/03 P: komisjon v. Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, EKL 2005, lk I-10737.

Kahes 2006. aastal tehtud kohtuotsuses sai Esimese Astme Kohus täpsustada selle eristamise kohaldamist, kui komisjon oli teinud otsuse ametlikku uurimismenetlust alustamata.¹⁵

Esiteks, kohtuotsusele **Air One v. komisjon**¹⁶ aluseks olnud kohtuasjas esitas hageja, Itaalia lennufirma, komisjonile kaebuse Itaalia ametivõimude poolt lennukompaniile Ryanair lennujaamateenuste ja Itaalia maapealse käitluse hinnaalanduste näol ebaseaduslikult antava abi kohta. Hageja palus samuti komisjonil kohustada Itaalia Vabariiki peatama nimetatud abi maksmine. Kuna tegemist oli tegevusetuse tuvastamise hagiga, mis kujutab endast tühistamishagiga ühte ja sama õiguskaitsevahendit, pidi Esimese Astme Kohus tuvastama, kas on vastuvõetav tühistamishagi esitamine hageja poolt vähemalt ühe akti peale, mille komisjon oleks võinud abi esialgse kontrolli menetluse lõpus teha. Esimese Astme Kohus kohaldas selles osas Euroopa Kohtu praktikat ja täpsustas selles kontekstis mõistet „piisav konkurentsisuhe“, et ettevõtjat saaks lugeda abisaajate konkurendiks ning seega asjassepuutuvaks isikuks EÜ artikli 88 lõike 2 tähenduses. Esimese Astme Kohus otsustas selles kohtuasjas hagi vastuvõetavaks tunnistamiseks, et piisab selle tuvastamisest, et hageja ning abisaaja kasutavad otseselt või kaudselt koos rahvusvahelist lennuliini ning et hageja tegevuseks on regulaarsete teenuste pakkumine seoses reisijate õhutranspordiga, mille algus- või sihtpunktiks on Itaalia lennujaamad, eelkõige piirkondlikud lennujaamad, mille osas hageja võib abisaajaga konkureerida.

Teiseks, kohtuotsusele **British Aggregates v. komisjon**¹⁷ aluseks olnud kohtuasjas otsustas komisjon ametlikku uurimismenetlust alustamata mitte esitada kontrollitud maksu kohta vastuväiteid. Esimese Astme Kohus tuletas meelde, et kui hageja seab kahtluse alla selle, kas abi hindamise otsus kui selline on põhjendatud, ei saa lihtsalt asjaolu, et teda võib käsitleda asjassepuutuva isikuna EÜ artikli 88 lõike 2 tähenduses, olla piisav hagi vastuvõetavaks tunnistamiseks. Hageja peab ka tõendama, et tal on eriline seisund eespool viidatud kohtuotsuse Plaumann v. komisjon tähenduses. Sellise seisundiga oleks tegemist näiteks juhul, kui kõnealuse otsuse esemeks olev abi mõjutaks oluliselt tema turupositsiooni. Esimese Astme Kohus sedastas kõnesoleva hagi puhul, et hageja kui ettevõtjate ühendus ei piirdu üksnes sellega, et vaidlustab komisjoni ametliku uurimismenetluse algatamisest keeldumise, vaid seab kahtluse alla ka vaidlustatud otsuse põhjendatuse. Uurides seega, kas ta on esitanud põhjused, mille tõttu uuritud meede võib oluliselt mõjutada tema liikmetest vähemalt ühe positsiooni täitematerjalide turul, sedastas Esimese Astme Kohus, et selle meetme eesmärk oli muuta üldiselt turu jagunemist maksustatavate kasutamata täitematerjalide ja maksust vabastatud asendustoodete vahel. Lisaks võib see meede kaasa tuua tegelikke muutusi hageja mõne liikme konkurentsiolukorras, kuna nad on otsesed konkurendid maksust vabastatud materjalide tootjatele, kes on muutunud konkurentsivõimeliseks tänu vaidlusaluse keskkonnamaksu kehtestamisele. Kuna see

¹⁵ Õiguse kohta esitada hagi riigiabi valdkonnas vt ka 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-117/04: Werkgroep Commerciële Jachthavens Zuidelijke Randmeren jt v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, milles Esimese Astme Kohus välistas teatud ühenduse ja selle liikmete õiguse esitada hagi otsuse vaidlustamiseks, mis on tehtud pärast EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud ametlikku uurimismenetlust.

¹⁶ Esimese Astme Kohtu 10. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas T-395/04: Air One v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

¹⁷ Esimese Astme Kohtu 13. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-210/02: British Aggregates v. komisjon (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-487/06 P), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

meede võib oluliselt mõjutada hageja teatud liikmete konkurentsiolukorda, on tema hagi vastuvõetav.

c) *Otsene puutumus*

Selleks et hagejat saaks lugeda otseselt puudutatuks EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses, peab olema täidetud kaks tingimust. Esiteks peab kõnealune õigusakt mõjutama eraisiku õiguslikku seisundit otseselt. Teiseks ei tohi nimetatud õigusakt jätta tema võimaliku täitmise eest vastutavatele adressaatidele mingisugust kaalutusõigust, kuna ta on puhtalt automaatse iseloomuga ja tuleneb vaid ühenduse õigusnormidest, ilma et kohaldataks muid vahenorme.¹⁸ Teine tingimus on täidetud juhul, kui liikmesriigi võimalus kõnealune õigusakt rakendamata jätta on üksnes teoreetiline ja tema soov tekitada sellele vastavaid tagajärgi on väljaspool kahtlust.¹⁹

Esimese Astme Kohus leidis neid põhimõtteid eespool viidatud kohtuotsuses **Boyle jt v. komisjon** kohaldades, et otsus, millega jäeti rahuldamata teatud taotlused laiendada lirimaa kalalaevastiku mitmeaastase arendusprogrammi („POP IV”) eesmärgi, puudutas otseselt asjaomaste laevade omanikke. Vaidlustatud otsuses tegi komisjon ainsa pädeva ametiasutusena lõpliku otsuse teatud kindlate laevade püügimahu suurendamise nõuetekohasuse üle seoses asjaomaste õigusnormide kohaldamise tingimustega. Tunnistades hagejatele kuuluvad laevad nõuetele mittevastavaks, jäetakse vaidlustatud otsuse otsese ja lõpliku tagajärjena hagejad ilma võimalusest kasutada ühenduse õiguses ettenähtud meetet. Siseriiklikel ametiasutustel puudub nimelt seoses kohustusega see otsus täide viia igasugune kaalutusõigus. Esimese Astme Kohus lükkas selles osas tagasi argumendi, mille kohaselt lirimaa võib teoreetiliselt otsustada määrata hagejate laevadele täiendavad püügimahud POP IV raames kehtestatud ülempiiride ulatuses. Esimese Astme Kohtu väitel ei kaotaks vaidlustatud otsus sellise siseriikliku otsuse tagajärjel automaatse kohaldamise toimet, sest see siseriiklik otsus jääks vaidlustatud otsuse ühenduse õiguses kohaldamisest õiguslikult väljapoole. Selline siseriiklik otsus muudaks uuesti hagejate olukorda, kusjuures see nende õigusliku olukorra teistkordne muutmine tuleneks üksnes uuest siseriiklikust otsusest ja mitte vaidlustatud otsuse täitmisest.

B. Ettevõtjatele kohaldatavad konkurentsieeskirjad

Esimese Astme Kohus tegi sel aastal sisuliselt 26 kohtuotsust materiaalsoigusnormide kohta, millega on keelatud konkurentsivastased kokkulepped, millest koguni 18 kohtuotsust

¹⁸ Euroopa Kohtu 5. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas C-386/96 P: Dreyfus v. komisjon, EKL 1998, lk I-2309, punkt 43, ja Esimese Astme Kohtu 13. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas T-69/99: DSTV v. komisjon, EKL 2000, lk II-4039, punkt 24.

¹⁹ Eespool viidatud kohtuotsus Dreyfus v. komisjon, punkt 44.

käsitlesid kartelle.²⁰ Lisaks kartelle käsitlevatele kohtuotsustele tegi Esimese Astme Kohus neli kohtuotsust EÜ artikli 81 ja EÜ artikli 82 kohaldamise kohta²¹ ning neli kohtuotsust koondumiste kontrolli küsimuses.²²

1. Ettevõtja mõiste konkurentsieeskirjade tähenduses

Eespool viidatud kohtuotsuses **SELEX Sistemi Integrati v. komisjon** tegi Esimese Astme Kohus otsuse hagi osas, millega vaidlustati SELEX Sistemi Integrati SpA, lennuliikluse korraldamise süsteemide sektoris tegutseva ettevõtja kaebuse rahuldamata jätmine komisjoni poolt. See kaebus käsitles konkurentsieeskirjade väidetavaid rikkumisi Eurocontrol'i poolt lennuliikluse korraldamise seadmeid ja süsteeme (nn „ATM-seadmed ja -süsteemid“) puudutava standardiseerimisülesande teostamisel. Kaebus jäeti rahuldamata põhjendusel, et Eurocontrol'i vaidlusalune tegevus ei olnud majanduslikku laadi.

Esimese Astme Kohus tuletas selles kohtuotsuses esiteks meelde, et mõiste „ettevõtja“ hõlmab mistahes majandustegevusega tegelevat üksust, sõltumata tema õiguslikust vormist ja rahastamisviisist. Selles osas on majandustegevus igasugune tegevus, mis seisneb kaupade või teenuste pakkumises teataval turul.²³ Neid põhimõtteid teist korda

²⁰ Esimese Astme Kohtu 15. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas T-26/02: Daiichi Pharmaceutical v. komisjon, ja otsus kohtuasjas T-15/02: BASF v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata; 5. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-279/02: Degussa v. komisjon (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-266/06 P), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata; 30. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas T-198/03: Bank Austria Creditanstalt v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata; 7. juuni 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-213/01 ja T-214/01: Österreichische Postsparkasse ja Bank für Arbeit und Wirtschaft v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata; 4. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-304/02: Hoek Loos v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata; 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-153/04: Ferriere Nord v. komisjon, otsus kohtuasjas T-59/02: Archer Daniels Midland v. komisjon (sidrunhape), ja otsus kohtuasjas T-329/01: Archer Daniels Midland v. komisjon (naatriumglükonaat), otsus liidetud kohtuasjades T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP ja T-61/02 OP: Dresdner Bank jt v. komisjon, otsus kohtuasjas T-43/02: Jungbunzlauer v. komisjon, otsus kohtuasjas T-330/01: Akzo Nobel v. komisjon, otsus kohtuasjas T-322/01: Roquette Frères v. komisjon, ning otsus kohtuasjas T-314/01: Avebe v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata; 16. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-120/04: Peróxidos Orgánicos v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata; 5. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-303/02: Westfalen Gassen Nederland v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata; 13. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-217/03 ja T-245/03: FNCBV jt v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata; 14. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-259/02–T-264/02 ja T-271/02: Raiffeisen Zentralbank Österreich jt v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

²¹ Esimese Astme Kohtu 2. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas T-328/03: O2 (Germany) v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata; 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-168/01: GlaxoSmithKline Services v. komisjon, ja otsus kohtuasjas T-204/03: Haladjian Frères v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, ning 12. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-155/04: SELEX Sistemi Integrati v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

²² Esimese Astme Kohtu 23. veebruari 2006. aasta otsus kohtuasjas T-282/02: Cementbouw Handel & Industrie v. komisjon (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-202/06 P); 4. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-177/04: easyJet v. komisjon; 13. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-464/04: Impala v. komisjon (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-413/06 P), ja 14. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-417/05: Endesa v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

²³ Euroopa Kohtu 23. aprilli 1991. aasta otsus kohtuasjas C-41/90: Höfner ja Elser, EKL 1991, lk I-1979, punkt 21, ja 12. septembri 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-180/98–C-184/98: Pavlov jt, EKL 2000, lk I-6451, punkt 74.

kohaldades leidis Esimese Astme Kohus, et Eurocontroli standardiseerimistegevust nii standardite väljatöötamise kui ka vastuvõtmise osas ning ATM-süsteemide prototüüpide omandamist ja intellektuaalomandi õiguste haldamist selles valdkonnas Eurocontroli poolt ei saa lugeda majanduslikuks tegevuseks. Esimese Astme Kohus sedastas seevastu, et Eurocontroli nõukogu tegevus nõustamise kujul siseriiklikele ametiasutustele abi osutamisel riigihanke pakkumisdokumentide koostamise või hankes osalevate ettevõtjate valimismenetluse käigus kujutab endast teenuste pakkumist turul, kus võivad oma teenuseid pakkuda ka sel alal spetsialiseerunud eraettevõtjad. Asjaolu, et tegevusega võib tegeleda eraettevõtja, on täiendav tegur, mis võimaldab lugeda kõnealuse tegevuse ettevõtja tegevuseks. Lisaks, kuigi asjaolu, et see tegevus ei ole tasuline ja teenib üldise huvi eesmärki, on kaudseks tõendiks selle kohta, et tegevus ei ole majanduslikku laadi, ei välista see igal juhul majandustegevuse olemasolu. Esimese Astme Kohus järeldas seega, et komisjon leidis valesti, et asjaomast tegevust sai käsitleda majandustegevusena.

2. Konkurentsioiguse kohaldamine põllumajandussektoris

Komisjon kehtestas 2. aprilli 2003. aasta otsusega²⁴ peamistele Prantsuse veiselihasektori ühendustele trahvid kogusummas 16,68 miljonit eurot. Neid ühendusi, kes esindavad tootjaid ja töötlejaid, karistati ühenduse õiguse vastases kartellis osalemise eest. Suuliselt pikendati seda kokkulepet kauem kui 2001. aasta novembri lõpuni, mil see pidanuks lõppema, ning seda hoolimata komisjoni hoiatusest, kes juhtis nende ühenduste tähelepanu selle kokkuleppe õigusvastasusele. Kokkulepe oli sõlmitud majanduslikus kontekstis, mida iseloomustas veiseliha sektori tõsine kriis alates 2000. aastast, pärast veiste spongioosse entsefalopaatia, mida kutsutakse „hullu lehma tõveks“, uute juhtude avastamist.

Esimese Astme Kohus leidis selle otsuse peale esitatud hagi suhtes lahendi tegemisel eespool viidatud kohtuotsuses **FNCBV jt v. komisjon**, olles tagasi lükanud hagejate argumentid, mille kohaselt komisjon oli rikkunud nende ühinemisvabadust, et karistatavale kokkuleppele ei saa kohaldada määruses nr 26 põllumajandussaaduste tootmise ja nendega kauplemisega seotud teatud tegevuse suhtes ette nähtud erandit.²⁵ Kuigi selline erand on kohaldatav vaid juhul, kui kokkulepe edendab ühest küljest kõiki EÜ artikli 33 eesmärke ning on teisest küljest vajalik nende eesmärkide saavutamiseks, ei ole see kõnealuses asjas nii: kui kokkulepet saigi lugeda vajalikuks põllumajanduslike piirkondade elanikele võrdse elatustaseme tagamise eesmärgi saavutamiseks, oleks see vastukaaluks võinud takistada mõistlike tarbijahindade tagamist ega olnud seotud turgude stabiliseerimisega.

²⁴ Komisjoni 2. aprilli 2003. aasta otsus 2003/600/EÜ [EÜ artikli 81] kohaldamise menetluses (juhtum nr COMP/C.38.279/F3 – Prantsuse veiseliha) (ELT L 209, lk 12).

²⁵ 4. aprilli 1962. aasta määrus nr 26, millega kohaldatakse teatavaid konkurentsieeskirju põllumajandussaaduste ja toodete tootmise ja nendega kauplemise suhtes (EÜT 1962, 30, lk 993; ELT eriväljaanne 03/01, lk 6).

3. Kohtupraktika EÜ artikli 81 valdkonnas

a) EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamine

EÜ artikli 81 lõige 1 sätestab, et kõik sellised ettevõtjatevahelised kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused ja kooskõlastatud tegevus, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ning mille eesmärgiks või tagajärjeks on takistada, piirata või kahjustada konkurentsi ühisturu piires, on ühisturuga kokkusobimatud ja keelatud.

— Kartelli konkurentsivastane eesmärk või tagajärg

Kohtuotsus **GlaxoSmithKline Services v. komisjon**, mis puudutab paralleelkaubanduse piiramise ja konkurentsi kaitse vahelisi seoseid, kehtestab olulise kohtupraktika, mis puudutab kokkuleppe, mille eesmärk on piirata konkurentsi Euroopa ravimisektoris, mõistet. Glaxo Wellcome, kontserni GlaxoSmithKline, maailma ühe peamise ravimitootja Hispaania tütarettevõtja, kehtestas ravimite hulgimüüjatele uued üldised müügitingimused, mille kohaselt tema ravimeid tuli Hispaania hulgimüüjatele müüa diferentseeritud hindadega, sõltuvalt siseriiklikust ravikindlustussüsteemist, millega need on kaetud, ja nimetatud ravimite turustamisest, olenevalt sellest, kas neid turustatakse Hispaanias või mõnes teises liikmesriigis. Tegelikult tuli müüa ravimeid, mis pidid olema kaetud teiste ühenduse liikmesriikide ravikindlustusega, kõrgema hinnaga kui neid, mis pidid olema kaetud Hispaanias, kus riik kehtestab hindade piirmäärad. GlaxoSmithKline teatas neist üldistest müügitingimustest komisjonile, kes sedastas vastuseks mitmele kaebusele, et asjaomaste üldiste müügitingimuste eesmärk ja tagajärg oli piirata konkurentsi.

Esimese Astme Kohus leidis oma kohtuotsuses siiski, et kokkuleppe kohta, mis on suunatud paralleelkaubanduse piiramisele, ei saa leida selle laadi tõttu, s.o ilma igasuguse konkurentsimõju hindamiseta, et selle eesmärk on piirata konkurentsi. Kuigi on selge, et paralleelkaubandus on teatud määral kaitstud, ei ole see seda oma laadilt, vaid seetõttu, et ta edendab ühest küljest kaubanduse arengut ja teisest küljest konkurentsi tugevdamist – viimati nimetatud osas seeläbi, et tagab lõpptarbijatele tõhusa konkurentsi eelised tarnete või hindade osas. Järelikult, kuigi on selge, et kokkuleppe kohta, mis on suunatud paralleelkaubanduse piiramisele, tuleb üldiselt leida, et selle eesmärk on piirata konkurentsi, on see nii vaid juhul, kui see jätab lõpptarbijad neist eelistest ilma. Kõnesolevas asjas ei saanud eeldada, arvestades GlaxoSmithKline'i üldiste müügitingimuste õiguslikku ja majanduslikku konteksti, et need jätaavad ravimite lõpptarbijad neist eelistest ilma. Ühest küljest on hulgimüüjad – kelle ülesanne on varustada tootjatevahelist konkurentsi ära kasutades jaemüüjaid tarnetega – ettevõtjad, kes tegutsevad väärtusahela vahelülis ning võivad võimendada eeliseid, mis kaasnevad paralleelkaubandusega hindade osas, nii et puudub kahjulik mõju lõpptarbijatele. Teisest küljest, kuna kohaldatavate õigusnormide tõttu on asjaomaste ravimite hinnad suures osas sõltumatud vabast pakkumisest ja nõudlusest ning need kehtestavad või neid kontrollivad riigivõimud, ei saa lugeda automaatselt iseenesestmõistetavaks seda, et paralleelkaubandus langetab hindu ja tõstab seeläbi lõpptarbijate heaolu. Esimese Astme Kohus leidis, et neil tingimustel ei saa ainult kokkuleppe tingimuste lugemisest, isegi kui seda teha konteksti silmas pidades, tuletada selle konkurentsi piiravat olemust ning tingimata tuleb arvesse võtta selle tagajärgi.

Hinnates kokkuleppe tagajärgi konkurentsile, lükkas Esimese Astme Kohus tagasi osa komisjoni otsuses sisalduvast analüüsist selles osas, kuid leidis siiski, et kokkulepe kõrvaldas lõpptarbija – kelle all tuleb mõista nii patsiente kui ka siseriiklikku ravikindlustussüsteemi, mis tegutseb õigustatud isikute nimel – huve kahjustaval viisil surve, mis selle puudumisel oleks kehtinud asjaomaste ravimite ühikuhinnale.

— Nõutud tõendatuse aste

Eespoolt viidatud kohtuotsuses **Dresdner Bank jt v. komisjon** tuletas Esimese Astme Kohus meelde, et süütuse presumptsiooni üldpõhimõtet arvestades tuleb juhul, kui kohus kahtleb, teha otsus rikkumist tuvastava otsuse adressaadiks oleva ettevõtja kasuks. Seega tuleb komisjonil esitada piisavalt täpseid ja üksteist toetavaid tõendeid, mille põhjal saaks tuvastada, et rikkumine on toime pandud. Komisjoni esitatud kõik tõendid ei pea siiski ilmingimata vastama neile tingimustele rikkumise kõigi tunnuste osas, piisab, kui kaudsete tõendite kogum, millele institutsioon tugineb, vastab tervikuna hinnatult neile nõuetele. Kõnesolevas kohtuasjas väitsid viis hagejaks olevat pank, et nad ei olnud 15. oktoobril 1997 peetud kohtumisel sõlminud mingit kokkulepet komisjonitasude määra või nende võtmise korralduse kohta sularaha vahetusel, mis tegi vahet eurodel vastavalt üleminekuajal kontol olevate eurode ja euro sularahana käibele laskmise vahel. Esimese Astme Kohus kontrollis nii selle 15. oktoobri 1997. aasta kohtumise kontekstiga seotud kui ka seda puudutavaid otseseid tõendeid ja leidis, et need ei ole piisavad, et saaks ilma mõistlike kahtlusteta järeldada, et asjaomased pangad sõlmisid karistatava kokkuleppe.

— Komisjoni kohustused kokkuleppe kontrollimisel

Eespool viidatud kohtuotsuses **O2 (Germany) v. komisjon** tuletas Esimese Astme Kohus meelde, et hindamaks kokkuleppe kokkusobivust ühisturuga EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keelu seisukohalt, tuleb uurida kokkuleppe sõlmimise majanduslikku ja õiguslikku konteksti, selle eesmärki, tagajärgi ning selle mõju ühendusesisesele kaubandusele, võttes eelkõige arvesse majanduslikku konteksti, milles ettevõtjad tegutsevad, selles kokkuleppes silmas peetud tooteid ja teenuseid ning asjaomase turu struktuuri ja toimimise tegelikke tingimusi. Lisaks, sellise juhtumi korral, nagu kõnesolevas asjas, milles on tuvastatud, et kokkulepe ei ole konkurentsivastase eesmärgiga, tuleb uurida kokkuleppe tagajärgi ning selle keelatuks tunnistamiseks peavad esinema kõik asjaolud, mis tõendavad, et konkurentsi tegelikult takistati, piirati või kahjustati tuntavalt. Kõnealust konkurentsi tuleb käsitleda lähtuvalt tegelikust kontekstist, milles see vaidlusaluse kokkuleppe puudumisel esineb, ja konkurentsi mõjutamist võib eelkõige kahtlustada juhul, kui kokkulepe näib just vajalik selleks, et ettevõtja pääseks uuele alale, kus ta veel ei tegutse.

Selline lähenemine ei tähenda Esimese Astme Kohtu väitel „põhjendatuse doktriini” kohaldamist EÜ artikli 81 lõikele 1, s.o kokkuleppe konkurentsi toetavate ja konkurentsivastaste mõjude kaalumist, vaid seda, et võetakse arvesse kokkuleppe mõju praegusele ja võimalikule konkurentsile ning konkurentsiolukorda kokkuleppe puudumisel, kuna need kaks aspekti on seotud. Esimese Astme Kohus lisas, et selline uurimine on iseäranis vajalik liberaliseeruvate või tekkivate turgude puhul, nagu kõne all olev kolmanda põlvkonna mobiilside turg, kus konkurentsi tõhusus võib olla problemaatiline näiteks domineeriva operaa-

tori olemasolu, turu struktuuri kontsentreeritud olemuse või oluliste sisenemistõkete tõttu.

Esimese Astme Kohus leidis kõnesolevas asjas, et vaidlustatud otsuses esineb mitu hindamisviga. Esiteks puudub selles objektiivne käsitus konkurentsiolekorra kohta lepingu puudumisel, mis moonutab kokkuleppesid konkurentsile avaldatavate tegelike ja võimalike mõjude hindamist. Selleks et komisjon oleks saanud kohaselt hinnata, kuivõrd oli kokkulepe O2 (Germany)-le kolmanda põlvkonna mobiilside turu hõivamiseks vajalik, oleks komisjon pidanud sügavamalt analüüsima küsimust, kas hageja oleks kokkuleppe puudumisel turul olemas olnud. Teiseks, otsuses ei ole konkreetselt kõnealuse tekkiva turu kontekstis tõendatud, et rändlust käsitleva kokkuleppe punktid on konkurentsi suhtes piirava mõjuga, vaid see piirdub siinkohal põhimõtetele tuginemisega ja üldiste argumentide esitamisega.

b) *EÜ artikli 81 lõike 3 kohaldamine*

EÜ artikli 81 lõikes 3 on ette nähtud, et EÜ artikli 81 lõike 1 sätteid võib kuulutada kohaldamatuks muu hulgas ettevõtjatevaheliste kokkulepete suhtes, mis aitavad parandada kaupade levitamist või edendada tehnilist või majanduslikku progressi, võimaldades samal ajal tarbijatel saada sellest tulenevast kasust õiglase osa, ilma et kehtestaks asjassepuutuvatele ettevõtjatele piiranguid, mis ei ole nimetatud eesmärkide saavutamiseks hädavajalikud, ja annaks sellistele ettevõtjatele võimalust kõrvaldada konkurentsi kõnesolevate toodete olulise osa suhtes.

Eespool viidatud kohtuotsuses **GlaxoSmithKline Services v. komisjon** esitas hageja muu hulgas tõendid, millega püüdis tõendada, et paralleelkaubandusega kaasneb efektiivsuse kadu, mis vähendab tema innovatsioonisutlikkust. Ta väitis, et vaidlusalune kokkulepe, mis mõjutas paralleelkaubandust ja tõstis tema kasumit, võimaldas tema innovatsioonisutlikkust tõsta. Komisjoni kontrolli teatavate hageja viidatud asjassepuutuvate asjaolude üle ei saa lugeda piisavaks, põhjendamaks järeldusi, milleni ametiasutused jõudsid. Komisjon ei saanud tegelikult jätta kontrollimata, kas vaidlusalune kokkulepe sai kaasa aidata hageja innovatsioonisutlikkuse taastamisele ja tuua endaga seeläbi kaasa kaubamärkidevahelise konkurentsi tõhustamist olukorras, milles ei ole selge paralleelkaubanduse mõju konkurentsile ravimisektoris. Tõhususe tõus, mis kaasneb kaubamärgisisese konkurentsi osas, mille roll on kõnesolevas asjas piiratud kohaldatavate ravimialaste õigusnormidega, on tegelikult seostatav tõhususe langusega kaubamärkidevahelise konkurentsi osas. Esimese Astme Kohus tühistas seega komisjoni otsuse selles osas.

4. Kohtupraktika EÜ artikli 82 valdkonnas

Esimese Astme Kohus tegi sel aastal EÜ artikli 82 tingimuste osas ainult kaks kohtuotsust, mis mõlemad käsitlevad kaebuse rahuldamata jätmist.

Esiteks sedastas Esimese Astme Kohus kohtuotsuses **SELEX Sistemi Integrati v. komisjon**, millele on viidatud varem seoses ettevõtja mõistega, et hageja ei ole siseriiklikele ametiasutustele Eurocontrol'i poolt nõu andmise kontekstis viidanud viimase käitumisele, mis vastaks EÜ artikli 82 kohaldamise kriteeriumitele, lisaks ei paista Eurocontrol'i ja hageja või ükskõik, millise teise asjaomases sektoris tegutseva ettevõtja vahel eksisteerivat mingit konkurentsisuhet.

Teiseks, kohtuasjas, mis oli aluseks eespool viidatud kohtuotsusele **Haladjian Frères v. komisjon**, esitas äriühing Haladjian Frères kaebuse komisjonile, viidates eelkõige mitmele EÜ artikli 82 rikkumisele, mis tulenesid väidetavalt Ameerika äriühingu Caterpillar poolt varuosade müügi korra kehtestamisest. Esimese Astme Kohus otsustas, et hageja esitatud argumendid ei seadnud kahtluse alla komisjoni poolt faktilistele ja õiguslikele asjaoludele antud hinnanguid ning et komisjon jättis hageja kaebuse põhjendatult rahuldamata. Väidetavale ebaõiglaste hindade kehtestamisele, turuvõimaluste kitsendamisele või ka võrdväärsetele teenustele ebavõrdsete tingimuste kohaldamisele tuginevad väited lükati tagasi, arvestades eelkõige asjaolu, et asjaomane kord ei isoleeri ühenduse turgu, sest see ei takista faktiliselt ega õiguslikult Euroopa hindadest madalama hinnaga imporditud osade konkurentsi.

5. Konkurentsivastase tegevuse eest karistamise menetlus

a) Kolmandate isikute õigustatud huvi ja konkurentsieeskirjade kohaldamise menetluste käik

Eespool viidatud kohtuotsustes **Österreichische Postsparkasse ja Bank für Arbeit und Wirtschaft v. komisjon** ning **Raiffeisen Zentralbank Österreich jt v. komisjon** leidis Esimese Astme Kohus, et kaupu või teenuseid ostval lõpptarbija, nagu Austria pangateenuste kliendiks oleval poliitilisel parteil, on õigustatud huvi, mis annab talle õiguse juurdepääsuks vastuväiteteatisele. Lõpptarbija, kes tõendab, et kõnealune konkurentsipiirang kahjustas või võib kahjustada tema majanduslikke huvisid, on õigustatud huvi esitada taotlus või kaebus eesmärgiga nõuda, et komisjon tuvastaks EÜ artiklite 81 ja 82 rikkumise. Kuna nende eeskirjade, millega soovitakse tagada, et konkurents siseturul ei oleks moonutatud, lõppeesmärk on suurendada tarbija heaolu, siis tunnustades selliste tarbijate õigustatud huvi nõuda komisjonilt EÜ artiklite 81 ja 82 rikkumise tuvastamist, aidatakse kaasa konkurentsioiguse eesmärkide täitmisele. Eespool viidatud kohtuotsuses **Raiffeisen Zentralbank Österreich jt v. komisjon** täpsustas Esimese Astme Kohus esiteks, et huvitatud isikul võib lubada kaebust esitada ja temale võib vastuväiteteatise saata igas haldusmenetluse etapis, ning teiseks, et õigust saada vastuväiteteatist ei tohi piirata ainult kahtluste põhjal selle dokumendi võimaliku väärkasutuse kohta.

b) *Õigus keelduda enda vastu ütluste andmisest*

Eespool viidatud kohtuotsuses **Archer Daniels Midland v. komisjon (sidrunhape)** sai Esimese Astme Kohus täpsustada tingimusi, millal komisjon võib kasutada ettevõtja vastu kolmanda riigi ametiasutuse kogutud tunnistusi, ilma et see rikuks ühenduse õiguses tunnustatud õigust keelduda enda vastu ütluste andmisest.²⁶ Bayer, üks karistatud kartelli-kokkuleppe pool, teatas tegelikult komisjonile Ameerika Föderaalse Juurdlubüroo (FBI) aruandest hageja ühe esindaja ülekuulamise kohta Ameerika ametiasutuste poolt, mida kasutati seejärel vastuväiteteatise põhjendamiseks ja hiljem ettevõtja karistamiseks. Hageja väidab selle otsuse vastu esitatud hagi, et tal ei olnud võimalust tugineda ühenduse õiguses tunnustatud õigusele keelduda enda vastu ütluste andmisest. Esimese Astme Kohus sedastas oma kohtuotsuses siiski, et ükski õigusnorm ei keela komisjonil tugineda tõendina dokumendile, mis on koostatud mõnes muus menetluses peale selle, mida viis läbi komisjon ise. Kohus otsustas sellegipoolest, et kui komisjon tugineb ütlustele, mis on antud muus menetluses kui komisjoni omas, ja kui need ütlused võivad sisaldada teavet, mille esitamisest komisjonile oleks asjaomasel ettevõtjal olnud õigus keelduda, on komisjon kohustatud tagama asjaomasele ettevõtjale samad menetluslikud õigused, mis on antud ühenduse õigusega. Komisjon on kohustatud omal algatusel uurima, kas esialgsel hinnangul esineb tõsiseid kahtlusi seoses asjaomaste poolte menetluslike õiguste järgimisega menetluses, kus nad selliseid ütlusi andsid. Selliste kahtluste puudumisel tuleb asjaomaste poolte menetluslikud õigused lugeda piisavalt tagatuks, kui komisjon märgib vastuväiteteatises selgelt, lisades teatisele vajaduse korral kõnealused dokumendid, et ta kavatses nendele ütlustele tugineda. Kõnesolevas kohtuasjas ei olnud komisjon rikkunud ühtegi neist põhimõtetest, eelkõige kuna ta oli lisanud asjaomase aruande vastuväiteteatisele ja Archer Daniels Midland ei olnud selle dokumendi kasutamisele vastu vaieldud.

c) *Aktide avalikkus ja ametisaladus*

Kohtuasjas, mis oli aluseks eespool viidatud kohtuotsusele **Bank Austria Creditanstalt v. komisjon**, viitas hageja sisuliselt trahvide määramise otsuse avaldamise ebaseaduslikkusele, kuna selle otsuse avaldamine ei olnud kõnesolevas asjas kohustuslik. Esimese Astme Kohus lükkas siiski oma kohtuotsuses selle väite tagasi, otsustades, et institutsioonide õigus teavitada avalikkust vastuvõetud aktidest on reegel. Selle põhimõtte suhtes on siiski erandeid, kus ühenduse õigus keelab eelkõige ametisaladuse hoidmist tagavate sätete abil selliste dokumentide või neis dokumentides sisalduva kindla informatsiooni avalikustamise. Esimese Astme Kohus määratles seejärel ametisaladuse mõiste, otsustades, et selleks et informatsioon oleks oma laadilt ametisaladus, on eelkõige vajalik, et see oleks teada piiratud arvule isikutele. Lisaks peab olema tegemist informatsiooniga, mille avalikustamine võib põhjustada olulist kahju informatsiooni esitanud isikule või kolmandatele isikutele. Lõpuks on vajalik, et huvid, mida võidakse informatsiooni avalikustamisega kahjustada, on objektiivselt kaitstavad. Informatsiooni konfidentsiaalsuse hindamisel tuleb seega omavahel tasakaalu viia õigustatud huvid, mis vastanduvad informatsiooni avalikustamisele, ning üldine huvi, mis nõuab, et ühenduse institutsioonide tegevus oleks

²⁶ Õiguse kohta keelduda enda vastu ütluste andmisest vt Euroopa Kohtu 18. oktoobri 1989. aasta otsus kohtuasjas 374/87: Orkem v. komisjon, EKL 1989, lk 3283.

nii avalik kui võimalik. Esimese Astme Kohus sedastas, et ühenduse seadusandja on üldise huvi ühenduse tegevuse avalikkuse osas ning sellele vastanduvad võimalikud huvid tasakaalu viinud mitmetes teistes õigusaktides, eelkõige määrustes nr 45/2001 ja nr 1049/2001.²⁷ Esimese Astme Kohus leidis, et ametisaladuse mõiste ja nende kahe määruse vahel on seos. Juhul, kui teise õiguse sätted keelavad informatsiooni avalikustamise või välistavad avalikkuse juurdepääsu kõnealust informatsiooni sisaldavatele dokumentidele, tuleb nimetatud informatsiooni käsitleda ametisaladusena. Seevastu juhul, kui avalikkusele on antud õigus juurde pääseda kindlat informatsiooni sisaldavatele dokumentidele, ei saa neid andmeid käsitleda informatsioonina, mis oma laadilt on ametisaladus.

6. Trahvid

Esimese Astme Kohus tegi 2006. aastal lisaks hulgaliselt kohtuotsuseid, mis käsitlevad EÜ artikli 81 rikkumise eest määratud trahvide õiguspärasust või kohasust. Kõige tähelepanuväärsemad arengud sel aastal puudutavad karistuste seaduslikkuse põhimõtet, suuniste kohaldamist trahvide arvutamise meetodi kohta, käibe 10% ülemmäära ja Esimese Astme Kohtu täielikku pädevust trahvide alal.

a) Karistuste seaduslikkuse põhimõte

Eespool viidatud kohtuotsustes **Jungbunzlauer v. komisjon** ja **Degussa v. komisjon** lükkas Esimese Astme Kohus tagasi määruse nr 17²⁸ artikli 15 lõikele 2 osutava õigusvastasuse väite, milles viidati selle sätte vastuolule karistuste seaduslikkuse põhimõttega. Hagejate väitel, kes olid sidrunhapet ja metioniini puudutava kartellikokkuleppe pooled, jätab see säte komisjonile õigusvastaselt kaalutusõiguse trahvi määramise sobilikkuse ja selle suuruse üle otsustamiseks.

Esimese Astme Kohus leidis siiski, et karistuste seaduslikkuse põhimõte, nagu seda on tõlgendatud Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikas, eeldusel, et Euroopa inimõiguste konventsiooni artikli 7 lõige 1 on kohaldatav trahvidele, millega karistatakse konkurentsieeskirjade rikkumist, ei nõua, et karistuste määramise aluseks olnud sätete sõnastus oleks niivõrd täpne, et sätete rikkumisest tulenevad võimalikud tagajärjed oleksid absoluutse kindlusega ettenähtavad. Lisaks, olgugi et komisjoni kaalutusruum sanktsioonide kohaldamisel on ulatuslik, ei ole see absoluutne, sest on piiratud käibe 10% ülemmäära, rikkumiste raskuse ja kestuse hindamise, võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtete ja komisjoni varasema halduspraktikaga, arvestades võrdse kohtlemise põhimõtet, ning viimaks, komisjoni koostööteatise ja suuniste trahvide

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT 2001, L 8, lk 1; ELT eriväljaanne 13/26, lk 102), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 1/03, lk 331).

²⁸ Nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määrus nr 17, esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3).

arvutamise meetodi kohta vastuvõtmisega iseendale seatud piiridega. Esimese Astme Kohus lükkas seega esitatud õigusvastasuse väite tagasi.

b) *Suunised*

Kuigi komisjon võttis 1. septembril 2006 vastu uued suunised trahvide arvutamise meetodi kohta, puudutasid tehtud kohtuotsused, nagu muide ka esitatud kohtuasjad sel aastal ainult 1998. aastal vastu võetud suuniseid.²⁹

Üldiselt on seniajani selgelt omaks võetud, et suunised on komisjonile siduvad. Esimese Astme Kohus täpsustas siiski eespool viidatud kohtuotsuses **Raiffeisen Zentralbank Österreich jt v. komisjon**, et selline iseendale piiride seadmine ei ole vastuolus komisjonile olulise kaalutlusruumi jätmisega. Suuniste vastuvõtmine ei ole niisiis vähendanud varasema kohtupraktika olulisust, mille kohaselt komisjonil on kaalutlusõigus, mis lubab tal kavatsdavate trahvide suuruse määramisel vastavalt juhtumi asjaoludele teatud asjaolusid arvesse võtta või seda mitte teha. Juhul, kui komisjon kaldub kõrvale suunistes esitatud meetoditest, peab Esimese Astme Kohus kontrollima, kas see kõrvalekalldumine on seaduslikult õigustatud ja õiguslikult piisavalt põhjendatud. Esimese Astme Kohus täpsustas siiski ka, et komisjoni kaalutlusruum ja piirid, mis ta on sellele seadnud, ei tohi piirata ühenduse kohtu täieliku pädevuse kasutamist.

Laiendades samu tõlgendamise põhimõtteid sisuliselt kergendavate asjaolude erijuhtumile, täpsustas Esimese Astme Kohus, et kuna suunised ei sisalda kohustuslikku sätet kergendavate asjaolude kohta, mida võib arvesse võtta, tuleb järeldada, et komisjonil säilib teatav kaalutlusõigus hinnata trahvisumma võimalikku vähendamist kergendavate asjaolude alusel üldiselt.

Esimese Astme Kohus jätkas 2006. aastal ka suuniste teatud sätete täpsustamist, näiteks tegeliku mõju mõiste osas kohtuasjades **Archer Daniels Midland „Naatriumglükonaat”** ja **Archer Daniels Midland „Sidrunhape”**, rikkumise eestvedamisega seotud raskendava asjaolu osas eespool viidatud kohtuotsustes **BASF v. komisjon** ja **Archer Daniels Midland v. komisjon (sidrunhape)** ning rikkumise lõpetamisega alates komisjoni esimesest sekkumisest seotud kergendava asjaolu osas eespool viidatud kohtuotsustes **Archer Daniels Midland v. komisjon (sidrunhape)** ja **Archer Daniels Midland v. komisjon (naatriumglükonaat)**.

²⁹ Suunised määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja ESTÜ asutamislepingu artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3). Need suunised on nüüdseks asendatud suunistega määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT 2006, C 210, lk 2). Uusi suuniseid kohaldatakse juhtumitele, milles vastuväidetest on teatatud pärast 1. septembrit 2006.

c) 10% ülemmäär

Määrus nr 17 nägi ette, nagu näeb ette nüüd määruse nr 1/2003 artikli 23 lõige 2, et ühegi EÜ artikli 81 ja EÜ artikli 82 rikkumises osalenud ettevõtja ja ettevõtjate ühenduse puhul ei tohi trahvi ületada 10% selle eelmise majandusaasta kogukäibest.

Kohtuasjas, mis oli aluseks eespool seoses konkurentsieeskirjade kohaldamisega põllumajandussektoris viidatud kohtuotsusele **FNCBV jt v. komisjon**, oli vaidlustatud otsus puudulikult põhjendatud selles osas, et komisjon ei olnud otsuses pühendanud ühtegi lõiku 10% ülemmäära arvestamisele ja selle ülemmäära arvutamisel arvesse võetavale käibe. Esimese Astme Kohus leidis siiski samas, et komisjoni võimalus tugineda mitte ühenduste enda käibe, vaid nende liikmete omale ei piirdu kohtupraktikas juba käsitletud olukorraga, mil ühendus võib oma liikmeid sundida. Tegelikult tuleb välja selgitada ühenduse tegelik majanduslik võim. Ühenduse liikmete käibe arvessevõtmist võivad seega õigustada muud spetsiifilised tingimused, näiteks asjaolu, et ühenduse toime pandud rikkumine puudutab tema liikmete tegevust ning et ühendus paneb rikkumise toime otseselt oma liikmete kasuks ja nendega koostöös, kusjuures ühendusel puuduvad objektiivsed, oma liikmete omast eraldiseisvad huvid. Kõnesolevas asjas oligi see nii. Karistatud ühenduste ülesanne oli peamiselt kaitsta oma liikmeid ja esindada nende huve. Vaidlusalune kokkulepe puudutas lisaks nende liikmete tegevust ning oli sõlmitud otseselt nende kasuks. Lõpetuseks, seda viidi ellu eelkõige kohalike kokkulepete sõlmimise kaudu kohalike ühenduste ja kohalike põllumajandusametiühingute vahel, kes olid kõnesolevas asjas karistatud üleriigiliste ühenduste liikmed.

d) Täieliku pädevuse teostamine

Esimese Astme Kohtul on määruse nr 17 artikli 17 ja määruse nr 1/2003 artikli 31 kohaselt trahvi määramise otsuse vastu suunatud hagi korral täielik pädevus EÜ artikli 229 tähenduses, mis võimaldab tal komisjoni määratud trahvi vähendada või suurendada. Esimese Astme Kohus teostas seda pädevust 2006. aastal mitmel korral ja erineval viisil.

Nii teostas Esimese Astme Kohus vitamiinide kartelliga seotud kohtuasjades oma täielikku pädevust otsuse õiguspärasust mõjutavate vigade kohta järelduste tegemiseks. Eespool viidatud kohtuotsuses **BASF v. komisjon** leidis Esimese Astme Kohus, et komisjoni raskendavate asjaolude kohta antud hinnangu, mis viis trahvi suurendamiseni võrreldes selle põhisummaga, õigusvastasuse tuvastamine andis ühenduse kohtule õiguse teostada oma täielikku pädevust, et nimetatud trahvi suurendamist kinnitada, tühistada või muuta, arvestades kõiki kõnesolevas asjas asjakohaseid tingimusi. Üldiselt leidis Esimese Astme Kohus, kellel BASF palus teostada oma täielikku pädevust, sõltumata õigusvastasuse tuvastamisest, et tema teostatav kontroll otsuse üle, millega komisjon tuvastab konkurentsieeskirjade rikkumise ja määrab trahve, piirdub selle otsuse õiguspärasuse hindamisega, kuna temale kuuluvat täielikku pädevust saab teostada vajadusel ainult pärast sellise õigusvastasuse tuvastamist, mis mõjutab otsust ja millele puudutatud ettevõtja oma hagi viitab, ning selleks, et korrigeerida selle õigusvastasuse mõju kohaldatud trahvi suuruse määramisele, vajadusel trahvi tühistamise või muutmise kaudu.

Seevastu kohtuasjas, mis oli aluseks eespool viidatud kohtuotsusele **Hoek Loos v. komisjon**, mis käsitles tööstusgaasi kartelli, kontrollis Esimese Astme Kohus hageja argumente temale määratud trahvi tühistamise või vähendamise taotluse seisukohast. Selles kontekstis märkis Esimese Astme Kohus, et talle on antud täielik pädevus hinnata, kas määratud trahv on rikkumise raskusastet ja kestust arvestades proportsionaalne.³⁰ Olles lõpuks tagasi lükanud kõik hageja väited, leidis Esimese Astme Kohus, et kuna hagejale määratud trahv „on täiesti sobiv, siis ei anna ükski hageja esitatud asjaolu alust seda vähendada”. Esimese Astme Kohus otsustas samamoodi eespool viidatud kohtuotsuses **Raiffeisen Zentralbank Österreich jt v. komisjon**, et lisaks tema õigusele kontrollida otsuse seaduslikkust on tal ka õigus hinnata, kas tal tuleks teostada oma täielikku pädevust kartellikokkuleppe erinevatele pooltele määratud trahvi suuruse osas. Nii teostas Esimese Astme Kohus mitmel korral pärast hagejate esitatud väite tagasilükkamist oma täielikku pädevust, et kinnitada määratud trahvi kohasust.

Viimaks, eespool viidatud kohtuotsuses **FNCBV jt v. komisjon** sedastas Esimese Astme Kohus, et komisjon võttis kergendavate asjaoludena arvesse esiteks asjaolu, et ta määras karistuse esimest korda ainult ametiühingute ühenduste vahel sõlmitud kartellikokkuleppe eest, mis käsitles põllumajanduslikku põhisaadust ja puudutas kahte tootmisahela lüli, ning teiseks kohtuasja spetsiifilist majanduslikku konteksti, mida iseloomustas eelkõige veiseliha sektori tõsine kriis alates 2000. aastast, pärast hullu lehma tõve uute juhtumite avastamist. Sellest asjaolust tulenevalt vähendas komisjon hagejatele määratud trahvide suurus 60%. Esimese Astme Kohus leidis oma täielikku pädevust teostades, et hoolimata sellest, et see vähendamine on oluline, ei võta see piisavalt arvesse kõnesoleva asja tingimuste erandlikkust. Seega leidis kohus, et hagejatele on kohane kehtestada trahvi suuruse 70% vähendamine ning kohaldada järelikult trahvi suuruse täiendavat vähendamist 10% võrra.

Samuti tuleb märkida, et Esimese Astme Kohus kontrollis kahes kohtuasjas võimalust komisjoni määratud trahvi suurendada.

Nii palus komisjon eespool viidatud kohtuasjas **Raiffeisen Zentralbank Österreich jt v. komisjon** Esimese Astme Kohtul suurendada hagejale määratud trahvi summat põhjusel, et see pank oli Esimese Astme Kohtus esimest korda vaidlustanud karistatud kokkulepete ühe poole olemasolu. Esimese Astme Kohus otsustas, et selles osas tuleb selgitada, kas hageja käitumine sundis komisjoni kõikidest ootustest hoolimata, mis tal võisid mõistlikult olla seoses hageja koostööga haldusmenetluse jooksul, koostama ja esitama Esimese Astme Kohtus kostja vastust, mis rõhus rikkumise nende faktiliste asjaolude vaidlustamisele, mille kohta ta oli õigustatult oodanud, et hageja neid enam ei vaidlusta. Esimese Astme Kohus leidis kõnesolevas asjas, et karistuse suurendamine ei ole kohane, arvestades vaidlustatud punktide vähest tähtsust nii vaidlustatud otsuse üldise ülesehituse kui ka komisjoni kostja vastuse ettevalmistamise seisukohast, mida hageja käitumine kuidagi ei raskendanud.

³⁰ Vt ka eespool viidatud kohtuotsus *Westfalen Gassen Nederland v. komisjon* ja eespool viidatud otsus kohtuasjas T-329/01: *Archer Daniels Midland v. komisjon*, punkt 380.

Seevastu eespool viidatud kohtuasjas **Roquette Frères v. komisjon** suurendas Esimese Astme Kohus vaidlustatud trahvi pärast seda, kui oli seda vähendanud. Esimese Astme Kohus tuvastas esiteks, et hagejale määratud trahv ei vastanud tema positsioonile naatriumglükonaadi turul. Kuigi komisjonile ei saanud kuidagi ette heita, et ta oli trahvi suuruse arvutanud, tuginedes hagejalt saadud informatsioonile, mis ei olnud selge või ühene, otsustas Esimese Astme Kohus siiski parandada selle puuduse otsuses ning seega trahvi vähendada. Teiseks suurendas Esimese Astme Kohus trahvi 5000 euro võrra, võtmaks arvesse asjaolu, et pärast informatsiooninõude saamist esitas hageja oma käibe valesti, olles teadlik komisjoni segadusse ajamise ohust. Kuna määrus nr 17 näeb ette komisjoni võimaluse määrata trahvi 100–5000 eurot, kui ettevõtja annab vastuses informatsiooninõudele ebaõiget informatsiooni, otsustas Esimese Astme Kohus võtta arvesse hageja rasket hooletust, et suurendada trahvi selles sättes ette nähtud ülemmääran.

Esimese Astme Kohus otsustas viimaks samas kohtuotsuses oma täieliku pädevuse teostamise tingimuste osas järgmist: Esimese Astme Kohus võib seda pädevust teostades kaaluda täiendavaid asjaolusid, mida ei olnud nimetatud vaidlustatud otsuses, kui ta hindab trahvisummat hageja argumente arvestades – seda hinnangut on kinnitatud eespool viidatud kohtuotsuses **Raiffeisen Zentralbank Österreich jt v. komisjon**. Esimese Astme Kohus täpsustas siiski kohtuotsuses **Roquette Frères v. komisjon**, et see võimalus peab õiguskindluse põhimõttest lähtudes põhimõtteliselt piirduma vaidlustatud otsusest varasemate asjaolude arvesse võtmisega, mida komisjon oleks võinud oma otsuse tegemisel teada. Teistsugune lähenemine paneks Esimese Astme Kohtu täitevvõimu rolli, hindamaks küsimust, mida tal ei ole veel palutud hinnata, mis kahjustaks kohtu- ja täitevvõimu vahelist funktsioonide jaotust ja institutsionaalset tasakaalu.

7. Kohtupraktika koondumiste kontrolli valdkonnas

2006. aastal kuulutas Esimese Astme Kohus kolm kohtuotsust, mis puudutasid nüüdsest määrusega nr 139/2004 asendatud määruse nr 4064/89 kohaldamist, ning neljanda kohtuotsuse, mis puudutas määruse nr 139/2004 kohaldamist.³¹

a) Komisjoni pädevus koondumiste kontrolli valdkonnas

Määrused nr 4064/89 ja nr 139/2004 on kohaldatavad ainult ühenduse seisukohalt oluliste koondumiste suhtes, mis on määratletud eelkõige koondumise osaliste erinevate käibekünniste kaudu. Kaks 2006. aastal tehtud kohtuotsust täpsustavad komisjoni pädevust selles osas.

Esmalt, eespool viidatud kohtuotsuses **Endesa v. komisjon** on täpsustatud tingimusi, mille alusel kahe koondumisosalise käivet tuleb arvutada, et kontrollida koondumise olulisust ühenduse seisukohalt. Kõnesolevas kohtuasjas teatas Gas Natural, energiasektoris

³¹ Nõukogu 21. detsembri 1989. aasta määrus (EMÜ) nr 4064/89 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜT L 395, lk 1; parandused EÜT 1990, L 257, lk 13; ELT eriväljaanne 08/01, lk 31), kehtetuks tunnistatud nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (ELT L 24, lk 1; ELT eriväljaanne 08/03, lk 40).

tegutsev Hispaania äriühing, Hispaania riiklikule konkurentsiametile oma kavatsusest esitada Endesa, elektrienergiasektoris tegutseva Hispaania äriühingu kogu kapitali avalik ülevõtmispakkumine. Leides, et tehing on määruse nr 139/2004 kohaselt ühenduse seisukohalt oluline ning et sellest oleks seega pidanud teatama komisjonile, esitas Endesa komisjonile kaebuse, mis jäeti siiski rahuldamata. Endesa vaidlustas selle otsuse Esimese Astme Kohtus, väites eelkõige, et komisjon on tema käivet valesti hinnanud.

Esimese Astme Kohus sedastas oma kohtuotsuses eelkõige, et määrus koondumiste kontrolli kohta ei näe selgesõnaliselt ette komisjoni kohustust selgitada omal algatusel, et iga koondumine, millest temale ei ole teatatud, ei ole ühenduse seisukohalt oluline. Sellegipoolest, kui temale esitab kaebuse ettevõtja, kes leiab, et koondumine, millest komisjonile ei ole teatatud, on ühenduse seisukohalt oluline, peab komisjon tegema otsuse oma pädevuse põhimõttel. Järelikult peab kaebuse põhjendatuse põhimõtteliselt tõendama kaebaja, kuna on selge, et komisjon peab uurima temale esitatud kaebusi põhjalikult ja erapooletult ning vastama kaebaja esitatud argumentidele põhjendatult. Lisaks ei saa komisjonilt nõuda, et ta selgitaks iga juhtumi korral omal algatusel, et temale esitatud auditeeritud aruanded peegeldavad tegelikkust tõetruult, ja kontrolliks kõiki võimalikke korrigeerimisi. Komisjon peab neid spetsiifilisi probleeme kontrollima ainult siis, kui neile juhitakse tema tähelepanu.

Kõnesolevas asjas väitis Endesa eelkõige, et tema käibe kontrollimine komisjoni poolt oleks pidanud põhinema rahvusvahelistel raamatupidamisstandarditel, mitte aga sel ajal kehtinud Hispaania standarditel. Esimese Astme Kohus tõlgendas siiski määrust nr 139/2004 selliselt, et see kohustab komisjoni võtma arvesse ettevõtjate eelmise majandusaasta raamatupidamisaruannet, mis on koostatud ja auditeeritud kehtivate õigusnormide kohaselt. Kõnesolevas asjas olid Hispaanias 2004. majandusaasta aruannetele kohaldatavad normid üldkohaldatavad riiklikud raamatupidamisstandardid, mitte aga rahvusvahelised raamatupidamisstandardid, mis vastavalt rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite rakendamise määrusele on kohaldatavad alles 2005. majandusaastast.

Esimese Astme Kohus lükkas samuti tagasi Endesa argumendid, mille kohaselt komisjon oleks pidanud tegema kaks korrigeerimist: ühe seoses Endesa jaotustegevusega ja teise gaasikaubandust puudutavas osas. Esimese Astme Kohus täpsustas selles kontekstis eelkõige, et õiguskindluse seisukohalt tuleb koondumise kontrolliks pädeva asutuse kindlaksmääramisel arvesse võetava käibe määratlemisel aluseks võtta põhimõtteliselt avaldatud raamatupidamise aastaaruanne. Seega võib teatud korrigeerimisi asjaomaste ettevõtjate tegeliku majandusliku olukorra paremini kirjeldamiseks teha ainult erandjuhul, kui see on põhjendatud eriliste asjaoludega. Esimese Astme Kohus jättis seega Endesa hagi rahuldamata.

Teiseks, eespool viidatud kohtuotsuses **Cementbouw Handel & Industrie v. komisjon** on mitmeti täpsustatud komisjonipoolset hinnangut sellise koondumise ühe ja sama eesmärgi kohta, mis toimub mitme õiguslikult eraldiseisva tehingu kaudu. Hagi oli suunatud ühe otsuse vastu, millega komisjon oli tagantjärele lubanud Madalmaade ühisettevõtte CVK omandamise Saksa kontserni Haniel ja Cementbouw Handel & Industrie poolt (mõlemad tegutsesid ehitusmaterjalide turul), pärast seda, kui need kaks ettevõtjat kohustusid lõpetama oma kokkuleppe, mis oli varasem kui ühisettevõtte. Selles asjas oli tegemist keerulise koondumisega, mis põhines sisuliselt kahel õiguslikult eraldiseisval tehingute

grupil, millest ühest oli teatatud Madalmaade konkurentsiametile ja mille see hiljem heaks kiitis. Cementbouw Handel & Industrie vaidlustas oma hagi eelkõige komisjonile jäetud võimaluse lugeda mitu eraldiseisvat tehingut üheks koondumiseks.

Esimese Astme Kohus andis koondumise mõistele siiski lõpptulemusele suunatud tõlgenduse, mis peab vastama koondumise osaliste majanduslikule loogikale. Ta leidis, et koondumine määruse nr 4064/89 tähenduses võib koosneda mitmest õiguslikult ja formaalselt eraldiseisvast tehingust, kui need tehingud – mille tagajärjel üks või mitu ettevõtjat omandavad otseselt või kaudselt majandusliku kontrolli ühe või mitme muu ettevõtja tegevuse üle – on omavahel seotud, nii et ühte ei oleks sõlmitud teiseta. Komisjon ei olnud kõnesolevas asjas õigusnormi rikkunud, kui ta leidis, et asjaomased tehingud olid omavahel seotud.

Lisaks ei ole komisjon jätnud arvestamata määruses nr 4064/89 sätestatud siseriiklike ja ühenduse asutuste erinevat pädevust konkurentsi alal, kui ta kontrollis tehingut – mis eraldi võttes ei vasta ühenduse seisukohalt olulise koondumise tingimustele ning mille siseriiklik konkurentsiamet on heaks kiitnud – kogumis hilisema tehinguga, millest see on lahutamatu. Samas ei ole selles asjas õige asuda seisukohale, et heaks kiidetud tehing on majanduslikus mõttes iseseisev.

b) *Esialgsesse koondumiskavasse tehtavate muudatustega seoses võetud kohustused*

Määruse nr 4064/89 artikli 8 lõige 2 sätestab sisuliselt, et komisjon peab, vajadusel pärast asjaomaste ettevõtjate poolt esialgsesse kavasse muudatuste tegemist, koondumiskava heaks kiitma, kui koondumine on ühisturuga kokkusobiv. Komisjon võib lisada oma otsusele tingimusi, mis on kavandatud tagama, et ettevõtjad täidavad komisjoni ees võetud kohustusi, pidades silmas koondumise kokkusobivust ühisturuga.

Kohtuasjas, mis oli aluseks eespool viidatud kohtuotsusele **Cementbouw v. komisjon**, tuli Esimese Astme Kohus tagasi seose juurde proportsionaalsuse põhimõtte ja koondumise osaliste vabaduse vahel pakkuda kohustusi komisjoni tuvastatud konkurentsiprobleemide igakülgselt lahendamiseks. Asjaomase koondumise kontrolli käigus pakkusid osalised, sh hageja, üksteise järel välja kohustuste projekti, mille komisjon tagasi lükkas, ja seejärel lõplike kohustuste projekti, mis võeti omakorda vastu.

Esimese Astme Kohus leidis esiteks, et kohustuste projekt ei võimaldanud lahendada igakülgselt komisjoni tuvastatud konkurentsiprobleemi. Mis puutub lõplikesse välja pakutud kohustustesse, siis kuna neil oli laiem eesmärk kui enne koondumist kehtinud konkurentsiolekorra taastamine, otsustas Esimese Astme Kohus, et komisjon pidi neid arvesse võtma ja tunnistama koondumise ühisturuga kokkusobivaks. Tal ei olnud seega võimalust tunnistada koondumine ühisturuga kokkusobimatuks ega võtta vastu otsust, millega kuulutatakse koondumine ühisturuga kokkusobivaks, kehtestades koondumise eelse olukorra taastamiseks muud tingimused kui need, mille pakkusid välja osalised. Määrus nr 4064/89 ei näe ette võimalust, et komisjon saaks koondumise ühisturuga kokkusobivaks tunnistamise siduda tingimustega, mille ta on kehtestanud ühepoolselt, arvestamata koondumisest teatanud osaliste välja pakutud kohustustega. Hageja ei saanud seega edukalt viidata proportsionaalsuse põhimõtte rikkumisele komisjoni poolt

ega väita kõnesolevas asjas, et ta pakkus need kohustused välja komisjoni meelevaldse sunni olukorras.

c) *Kollektiivse turgu valitseva seisundi tekitamise hindamine*

Kohtupraktika kohaselt³² peab olema täidetud kolm tingimust, et koondumise tagajärjel võiks tekkida kollektiivne turgu valitsev seisund, mis kahjustab märkimisväärselt tõhusat konkurentsi ühisturul või olulisel osal sellest. Esiteks peab turg olema piisavalt läbipaistev, et ühises tegevuses osalevad ettevõtjad saaksid piisavalt tõhusalt kontrollida, kas ühise tegevusliini tingimusi järgitakse. Teiseks peab ühisest tegevusliinist kõrvalekaldumiste suhtes olemas olema teatud liiki hoiatusmehhanism. Kolmandaks ei tohi ühises tegevuses mitteosalevate ettevõtjate, nagu olemasolevad ja potentsiaalsed konkurendid, ning tarbijate reaktsioon muuta küsitavaks ühisest tegevusliinist oodatavaid tulemusi.

Eespool viidatud kohtuotsuses **Impala v. komisjon** on täpsustatud komisjoni kohustusi seoses kollektiivse turgu valitseva seisundi tekitamise ohuga, kui ta tunnistab koondumise ühisturuga kokkusobivaks. Selles kohtuasjas teatasid Bertelsman ja Sony, kaks meedia valdkonnas tegutsevat äriühingut, komisjonile koondumiskavast, mille eesmärk oli nende ülemaailmse salvestatud muusika alase tegevuse koondamine nime alla Sony BMG. Esmalt teatas komisjon osalistele, et ta tunnistab esialgu koondumise ühisturuga kokkusobimatuks, kuna see tugevdas eelkõige salvestatud muusika turul esinevat kollektiivset turgu valitsevat seisundit. Pärast osaliste ärakuulamist andis komisjon siiski koondumiseks loa. Impala, rahvusvaheline ühendus, mis koondab endas sõltumatuid muusikatootjaid, palus seejärel Esimese Astme Kohtul see otsus tühistada.

Esimese Astme Kohus tuletas oma kohtuotsuses meelde, tuginedes eespool viidatud kohtuotsuses **Airtours v. komisjon** esitatud kohtupraktikale, et määruse nr 4064/89 raames peab komisjoni hinnang põhinema kollektiivse turgu valitseva seisundi tekkimise ohu korral võrdlusturu arengut käsitleval uuringul, mis eeldab ettevaatlikku prognoosi turu võimalike arengute ja konkurentsi tingimuste kohta. Seevastu kollektiivse turgu valitseva seisundi olemasolu, mitte selle ohu tuvastamine põhineb otsuse tegemise hetkel esineva olukorra konkreetset analüüsil. Seega, kuigi Esimese Astme Kohtu poolt kohtuotsuses **Airtours v. komisjon** esitatud kolm tingimust on kindlasti vajalikud ka kollektiivse turgu valitseva seisundi olemasolu hindamiseks, võib nende esinemise kindlaks teha kaudselt, selliste asjaolude ja tõendite kogumi põhjal, mis on seotud kollektiivse turgu valitseva seisundi esinemisele omaste märkide, avaldumisvormide ja nähtustega. Muude mõistlike põhjenduste puudumisel võib sellise seisundi olemasolu tõendamiseks piisata eelkõige hindade ühtlustamisest pika aja jooksul, eriti kui nad on kõrgemad konkurentsi tingimustes tavaliselt kasutusel olevatest hindadest, millele lisanduvad muud kollektiivse turgu valitseva seisundi iseloomulikud tunnused, isegi kui puuduvad kindlad otsesed tõendid turu tugeva läbipaistvuse kohta, mida võib aga tuletada nimetatud asjaoludest. Siiski, kuna hageja tugines kõnesolevas asjas ainult kohtuotsuses **Airtours v. komisjon** määratletud tingimuste rikkumisele, kontrollis Esimese Astme Kohus ainult nimetatud tingimuste täitmist.

³² Esimese Astme Kohtu 6. juuni 2002. aasta otsus kohtuasjas T-342/99: **Airtours v. komisjon**, EKL 2002, lk II-2585, punkt 62.

Kõnesolevas asjas, mis puudutab kollektiivse turgu valitseva seisundi tugevdamist salvestatud muusika turul, leidis Esimese Astme Kohus, et otsuse kohaselt võib kollektiivse turgu valitseva seisundi puudumise tuletada asjaomase toote heterogeensusest, turu läbipaistmatusest ja survemeetmete puudumisest viie kõige suurema turul tegutseva äriühingu vahel. Esimese Astme Kohus otsustas siiski, et väide, mille kohaselt salvestatud muusika turud ei ole piisavalt läbipaistvad, et võimaldada kollektiivse turgu valitseva seisundi olemasolu, ei ole esiteks õiguslikult piisavalt põhjendatud ning selles on tehtud teiseks ilmne hindamisviga osas, milles see põhineb puudulikel tõenditel, mis ei hõlma kõiki asjassepuutuvaid andmeid, mida komisjon oleks pidanud arvesse võtma, ega ole kohased neist tuletatud järelduste tegemiseks. Esimese Astme Kohus märkis lisaks, et komisjon tugines tõendite puudumisele survemeetmete kasutamise kohta minevikus, samaskui kohtupraktika kohaselt piisabainult tõhusate hoiatusmehhanismide olemasolust. Kui äriühingud järgivad ühist poliitikat, ei ole põhjust sanktsioone rakendada. Esimese Astme Kohus täpsustas selles kontekstis, et tundub, et kõnesolevas asjas esinesid usutavad ja tõhusad hoiatusmeetmed, eelkõige võimalus karistada ühisest tegevusliinist kõrvale kaldunud plaadifirmat tema kogumikest väljajätmise kaudu. Lisaks, isegi kui eeldada, et selles osas on kohane uurida, kas selliseid survemeetmeid on kasutatud minevikus, oli komisjoni teostatud kontroll piisav.

Lisaks, mis puutub kollektiivse turgu valitseva seisundi võimalikku tekitamisse pärast ühinemist salvestatud muusika turgudel, siis Esimese Astme Kohus heitis komisjonile ette, et tema teostatud kontroll oli äärmiselt piiratud ning et ta esitas otsuses ainult paar pinnapealset ja formaalset tähelepanekut selles osas. Esimese Astme Kohus leidis lisaks, et komisjon ei saanud viga tegemata tugineda turu läbipaistmatusele või tõendi puudumisele survemeetmete kohta minevikus järeldamiseks, et koondumisega ei kaasne kollektiivse turgu valitseva seisundi tekkimise oht. Kollektiivse turgu valitseva seisundi kontroll põhineb tulevikku suunatud hindamisel, mistõttu see ei tohiks tugineda ainult kehtivale olukorrale. Esimese Astme Kohus tühistas seega vaidlustatud otsuse.

C. Riigiabi

1. Põhireeglid

EÜ artikli 87 lõige 1 sätestab, et kui kõnesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

Nagu Esimese Astme Kohus kinnitas kohtuotsuses **Le Levant 001 jt v. komisjon**,³³ peavad abi kvalifitseerimiseks ühisturuga kokkusobimatu riigiabina olema täidetud kõik selles sättes osutatud tingimused, kusjuures komisjoni põhjendamiskohustus peab olema samuti

³³ Esimese Astme Kohtu 22. veebruari 2006. aasta otsus kohtuasjas T-34/02: Le Levant 001 jt v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

täidetud iga selle tingimuse osas. Selles kohtuasjas käsitletud abi näol oli tegemist riigiabi-ga maksumäära vähendamise kaudu teatud ülemeremaadesse tehtud investeeringutelt, mis oli algselt kehtestatud Prantsusmaa 11. juuli 1986. aasta seadusega, mille suhtes komisjon ei olnud esitanud EÜ artikli 87 alusel vastuväiteid. Asjassepuutuva projekti eesmärk oli selle seaduse kaudu tagada kruisilaeva Le Levant finantseerimine ja käitamine umbes seitsme aasta jooksul füüsilistest isikutest investorite poolt ainult selle projekti jaoks asutatud ühe osanikuga osaühingute (EURL) kaudu, kellele kuulusid osad mereõiguslikus kaasomandis.

Esimese Astme Kohus sedastas oma kohtuotsuses, et vaidlustatud otsuse põhjal ei ole võimalik aru saada, kuidas projekt vastab EÜ artikli 87 lõikes 1 ette nähtud neljast tingimusest kolmele. Esiteks, liikmesriikidevahelise kaubanduse kahjustamisega seotud tingimuse kohta märkis Esimese Astme Kohus, et komisjon ei ole täpsustanud, kuidas asjaomane abi võib nimetatud kaubandust kahjustada, kui laeva pidi kasutatama Saint-Pierre ja Miquelonil, mis ei kuulu ühenduse territooriumi hulka. Teiseks, abisaajale antud eelise kindlakstegemisega seotud tingimuse kohta ja nimetatud eelise valikulisuse kohta leidis Esimese Astme Kohus, et vaidlustatud otsuse põhjal ei olnud võimalik aru saada, miks on erainvestorid asjaomase abi soodustatud isikud. Kolmandaks, nimetatud abi mõju kohta konkurentsile märkis Esimese Astme Kohus, et vaidlustatud otsus ei sisalda märkeid, mis võimaldaks kindlaks teha, kuidas ja millisel turul abi kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi. Esimese Astme Kohus tühistas eelkõige selle põhjendamatusse tõttu komisjoni otsuse.

Seoses sellega võib mainida, et Esimese Astme Kohus tuvastas vaidlustatud otsuse osalise või täieliku tühistamiseni viinud põhjenduste puudumise või ebapiisavuse ka kohtuotsustes **Ufex jt v. komisjon, Lucchini v. komisjon** ning **Itaalia ja Wam v. komisjon**.³⁴

Kuigi Esimese Astme Kohus tegi sel aastal otsuseid ka muudes riigiabi puudutavates küsimustes, tuleb siinkohal lõpetuseks piirduda kohtuasja mainimisega, mis oli aluseks kohtuotsusele **British Aggregates v. komisjon**, milles Esimese Astme Kohus käsitles siseriikliku meetme võimet anda valikulist eelist üksnes teatud ettevõtjatele või tegevusvaldkondadele.³⁵

Suurbritannia ja Põhja-liri Ühendkuningriik oli kõnesolevas asjas kehtestanud keskkonnamaksu, millega põhimõtteliselt maksustatakse kasutamata täitematerjalide – esmakordselt kaevandamisest saadavad täitematerjalid, mida kasutatakse ehitustöödel – turustamist, ja mille eesmärk on võimalikult palju suurendada ümbertöödeldud täitematerjalide või kasutamata täitematerjalide muude asendustoodete kasutamise mahtu, edendada nende ratsionaalset kasutamist ning tagada maksustatavate täitematerjalide kaevanda-

³⁴ Esimese Astme Kohtu 7. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas T-613/97: Ufex jt v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata; 19. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-166/01: Lucchini v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, ning 6. septembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-304/04 ja T-316/04: Itaalia ja Wam v. komisjon, edasi kaevatud, kohtulahendite kogumikus ei avaldata.

³⁵ Esimese Astme Kohtu 13. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-210/02: British Aggregates v. komisjon (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-487/06 P). Abi valikulisuse küsimust käsitleb ka Esimese Astme Kohtu 26. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas T-92/02: Stadtwerke Schwäbisch Hall jt v. komisjon (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-176/06 P), kohtulahendite kogumikus ei avaldata.

misega seotud keskkonnakulude internaliseerimine vastavalt põhimõttele „saastaja maksab“. Esimese Astme Kohus pidi sellise maksumeetme puhul kontrollima, kas komisjon on leidnud õigesti, et asjaomase meetmega kehtestatud ettevõtjate eristamine eeliste või kohustuste osas kuulub kohaldatava üldise süsteemi olemusse või ülesehitusse. Kui selgub, et selline eristamine põhineb muudel eesmärkidel kui üldise süsteemiga taotletavad eesmärgid, käsitletakse kõnealust meetet põhimõtteliselt EÜ artikli 87 lõikes 1 ette nähtud valikulisuse tingimust täitvana.

Esimese Astme Kohtu arvates on keskkonnamaks autonoomne maksumeede, mida ise loomustavad selle keskkonnaalane eesmärk ja eriline maksubaas. See näeb ette teatud kaupade või teenuste maksustamise selleks, et keskkonnakulud sisalduksid nende hinnas, ja/või selleks, et muuta ümbertöödeldud tooted konkurentsivõimelisemaks ning suunata tootjaid ja tarbijaid rohkem keskkonda säästvate tegevuste poole. Liikmesriikidel, kellel on pädevus keskkonnapoliitika valdkonnas, on õigus kehtestada valdkondlikke keskkonnamakse, et saavutada teatud keskkonnaalaseid eesmärke. Liikmesriigid on erinevate olemasolevate huvide kaalumisel iseäranis vabad määratlema oma prioriteete keskkonnakaitse valdkonnas ja määrama sellest tulenevalt kindlaks tooted ja teenused, mida nad otsustavad keskkonnamaksuga maksustada. Sellest järeldub, et üksnes asjaolu, et keskkonnamaks kujutab endast erimeedet, mis puudutab teatud kindlaid tooteid ja teenuseid ning mida ei saa siduda üldise maksusüsteemiga, mida kohaldatakse kõigi sarnaste tegevuste suhtes, millel on keskkonnale sarnane mõju, ei võimalda põhimõtteliselt tõdeda, et selle keskkonnamaksuga maksustamata sarnased tegevused saavad valikulise eelise. Komisjon ei ületanud kõnesolevas asjas oma kaalutluspädevuse piire, kui ta leidis, et asjaomase maksu kohaldamisala piiramine võib olla õigustatud esitatud keskkonnaalaste eesmärkide taotlemisega ning seetõttu ei saanud nimetatud maksu lugeda riigiabi.

2. Menetlusküsimused

a) *Huvitatud isikute õigus esitada märkusi*

Esimese Astme Kohus rõhus kahes 2006. aastal tehtud kohtuotsuses täpsusele, mis peab iseloomustama menetluse algatamise otsust, et kolmandad isikud saaksid esitada oma märkusi.

Esiteks, eespool viidatud kohtuotsuses **Le Levant 001 jt v. komisjon** täpsustas Esimese Astme Kohus EÜ artikli 88 lõikest 2 tulenevat komisjoni kohustust, mis puudutab huvitatud isikute menetluslikke tagatisi otsuse puhul, millega siseriiklik meede tunnistatakse EÜ artikli 87 lõikega 1 vastuolus olevaks. Esimese Astme Kohus otsustas, et abisaaja kindlakstegemine on kindlasti käsitletav asjakohase fakti- ja õigusküsimusena, mis peab juhul, kui see on vastavas menetluse staadiumis võimalik, sisalduma menetluse algatamise otsuses, kuna selle kindlakstegemise põhjal saab komisjon teha abi tagastamise otsuse. Esimese Astme Kohus sedastas kõnesolevas asjas, et menetluse algatamise otsuses ei olnud viidatud investoritele kui väidetava abi võimalikele saajatele, vaid see lubas vastupidi järeldada, et asjaomane abisaaja oli kaasomandi käitaja, keda oli nimetatud kui laeva operaatorit ja lõplikku omanikku. Esimese Astme Kohus järeldas sellest, et kuna komisjon ei ole andnud erainvestoritele tegelikku võimalust esitada oma märkusi, siis on ta rikkunud

EÜ artikli 88 lõiget 2 ning ühenduse õiguse üldpõhimõtet, mis nõuab, et igale isikule, kelle suhtes võidakse teha temale kahjulik otsus, tuleb anda võimalus teha tegelikult teatavaks oma seisukoht komisjoni poolt vaidlusaluse otsuse põhjendamiseks tema vastu kasutatud asjaolude kohta.

Teiseks, kohtuotsuses **Kuwait Petroleum (Nederland) v. komisjon**³⁶ täpsustas Esimese Astme Kohus, et komisjoni ei saa kohustada esitama menetluse algatamise teatises kõnealuse abi kohta lõplikku analüüsi. Kuid samas peab komisjon piisavalt määratlema oma uurimise raamistiku, et mitte muuta sisutühjaks asjassepuutuvate isikute õigust esitada oma märkusi. Kõnesolevas asjas oli põhimõte, mis võimaldas abisaajaid määratleda, teatises kirjas, nii et komisjon oli oma käsutuses olevate vahendite piires nõuetekohaselt täitnud oma ülesannet võimaldada asjassepuutuvatel isikutel abi käsitlevas ametlikus uurimismenetluses oma märkusi esitada.

b) *Tuginemine Esimese Astme Kohtus faktilistele asjaoludele, mida ei ole mainitud komisjoni haldusmenetluses*

Esimese Astme Kohus täiendas kahes sel aastal kuulutatud kohtuotsuses oma kohtupraktikat, mis piirab hageja õigust tugineda Esimese Astme Kohtus faktilistele asjaoludele, millest komisjon ei olnud haldusmenetluses teadlik.³⁷

Nii otsustas Esimese Astme Kohus kohtuotsuses **Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke v. komisjon**,³⁸ et kuna hageja ei osalenud haldusmenetluses, siis ei saanud ta tugineda tõenditele, millest komisjon ei olnud selles menetluse staadiumis teadlik, kuigi selles menetluse etapis nimetati hagejat nimeliselt kui asjaomase abi saajat ja kuigi komisjon palus Saksa ametiasutustel ja võimalikel huvitatud isikutel esitada teatud asjaolude kohta tõendeid. Kui komisjon on kord juba andnud huvitatud isikutele võimaluse tegelikult esitada omapoolseid märkusi, ei saa talle ette heita seda, et ta ei arvestanud võimalike faktiliste asjaoludega, mida talle oleks haldusmenetluse käigus võidud esitada – kuid mida ei esitatud –, sest komisjonil ei ole kohustust uurida omal algatusel ja ettenägelikkuse alusel, millised on asjaolud, mida talle oleks võidud esitada.

Esimese Astme Kohus sedastas samamoodi kohtuotsuses **Ter Lembeek v. komisjon**,³⁹ et vaatamata asjaolule, et hageja oli täielikult teadlik ametliku uurimismenetluse algatamisest ning seda puudutava teabe esitamise vajadusest ja olulisusest, otsustas ta selles menetluses mitte osaleda, kusjuures ta ei olnud väitnud, et menetluse algatamise otsuse põhjendused

³⁶ Esimese Astme Kohtu 31. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas T-354/99: Kuwait Petroleum (Nederland) v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

³⁷ Esimese Astme Kohtu 14. jaanuari 2004. aasta otsus kohtuasjas T-109/01: Fleuren Compost v. komisjon, EKL 2004, lk II-127, punktid 50 ja 51, ning 11. mai 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-111/01 ja T-133/01: Saxonia Edelmetalle ja Zemag v. komisjon, punktid 67–70, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

³⁸ Esimese Astme Kohtu 6. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-17/03: Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

³⁹ Esimese Astme Kohtu 23. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-217/02: Ter Lembeek v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

olid ebapiisavad selleks, et võimaldada tal oma õigusi sisuliselt rakendada. Neil asjaoludel ei saanud hageja esmakordselt alles Esimese Astme Kohtus tugineda teabele, millest komisjon ei olnud vaidlustatud otsuse vatsuvõtmise ajal teadlik, ega esitada väidet, mis tugines üksnes sellisele teabele, millest komisjon ei olnud vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal teadlik, sest selline väide on vastuvõetamatu.

c) *Mõistlik tähtaeg*

Kohtuasjas, mis oli aluseks kohtuotsusele **Asociación de Estaciones de Servicio de Madrid ja Federación Catalana de Estaciones de Servicio v. komisjon**,⁴⁰ kestis EÜ artiklis 88 ette nähtud järelevalve teostamise menetluse esialgse uurimise etapp ligi 28 kuud. Esimese Astme Kohus otsustas, et kuna esialgse uurimise ebamõistlikku kestust EÜ artikli 88 lõike 3 tähenduses tuleb hinnata sõltuvalt iga juhtumi konkreetsetest asjaoludest, siis kõnesolevas asjas ei olnud komisjoni teostatud uurimise kestus põhjendatud ei hagejate poolt komisjonile esitatud dokumentide hulga ega muude juhtumi asjaoludega. Siiski, kuna puudusid muud asjaolud, mille olemasolu hagejad oleksid tõendanud, siis Esimese Astme Kohus ei lugenud üksnes asjaolu, et otsus võeti vastu pärast mõistlikku tähtaega, piisavaks, et muuta komisjoni tehtud otsus õigusvastaseks. Esimese Astme Kohus jättis seega tühistamishagi rahuldamata.

D. Ühenduse kaubamärk

Ka sel aastal on olnud väga palju kohtulahendeid, milles kohaldati määrust nr 40/94.⁴¹ Kaubamärgiga seotud lahendatud kohtuasjade arv (90) moodustab 20% Esimese Astme Kohtus 2006. aastal lõpetatud kohtuasjadest.

1. Absoluutsed keeldumispõhjused

Kaheksast kohtuotsusest, mis olid tehtud absoluutse keeldumispõhjusega seonduvates kohtuasjades, tühistas Esimese Astme Kohus apellatsioonikoja otsuse kahes.⁴² 2006. aasta kohtupraktika puudutab peamiselt absoluutseid keeldumispõhjuseid, mis tuginevad esiteks sellele, et taotletud kaubamärgil puudub eristusvõime või see on kirjeldava iseloomuga (määruse nr 40/94 artikli 7 lõike 1 punktid b ja c). Näiteks on leitud, et kirjeldava iseloomuga või ilma eristusvõimeta on jookide, maitseainete ja vedelate toiduainete mahutamiseks mõeldud plastikpudeli kuju, eelkõige teatud andmekandjate ja paberiga

⁴⁰ Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-95/03: Asociación de Estaciones de Servicio de Madrid ja Federación Catalana de Estaciones de Servicio v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

⁴¹ Nõukogu 20. detsembri 1993. aasta määrus (EÜ) nr 40/94 ühenduse kaubamärgi kohta (EÜT 1994, L 11, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 146).

⁴² Esimese Astme Kohtu 4. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-188/04: Freixenet v. Siseturu Ühtlustamise Amet (Lihvitud musta mattpinnaga pudeli kuju), ja T-190/04: Freixenet v. Siseturu Ühtlustamise Amet (Lihvitud valge mattpinnaga pudeli kuju), kohtulahendite kogumikus ei avaldata.

seotud kaupadele mõeldud tähis WEISSE SEITEN ning teatud toiduainete jaoks mõeldud piklik, palmikut või punutist meenutav kuju.⁴³

2. Suhtelised keeldumispõhjused

Kohtupraktika selles küsimuses oli ka sel aastal väga ulatuslik. Näiteks võib mainida kohtuotsuses **Vitakraft-Werke Wührmann v. Siseturu Ühtlustamise Amet – Johnson's Veterinary Products (VITACOAT)** esitatud täpsustusi seoses eristusvõime ja maine vaheliste seostega või kahe kaubamärgi vahelise vastuolu *ratione temporis* hindamisega kohtuotsuses **MIP Metro v. Siseturu Ühtlustamise Amet – Tesco Stores (METRO)**.⁴⁴ Siinkohal on esitatud siiski ainult uued arengud, mis puudutavad esiteks „kaubamärkide rühma” mõistet ja teiseks kaubamärgi tegeliku kasutamisega tagatud kaitse ulatust.

a) „Kaubamärkide rühma” mõiste

Kohtuotsuses **Ponte Finanziaria v. Siseturu Ühtlustamise Amet – Marine Enterprise Projects (BAINBRIDGE)** täpsustas Esimese Astme Kohus „kaubamärkide rühma” mõiste olulisust segiajamise tõenäosuse seisukohast.⁴⁵ Hageja väitis selles kohtuasjas, et varasemad kaubamärgid, mida kõiki iseloomustab sama sõnalise koostisosa („bridge”) olemasolu, kujutasid endast „kaubamärkide rühma” või „seeriasse kuuluvaid kaubamärke”. Selline asjaolu tekitas tema väitel objektiivse segiajamise tõenäosuse. Esimese Astme Kohus leidis, et kuigi määruses nr 40/94 ei ole viidatud „seeriasse kuuluvate kaubamärkide” mõistele, tuleb segiajamise tõenäosust hinnata siiski igakülgset, arvestades kõiki kõnesolevas asjas asjakohaseid tegureid. Ta lisas, et segiajamise tõenäosuse olemasolu hindamisel on selline asjakohane tegur asjaolu, et ühenduse kaubamärgi taotlusele esitatud vastulause põhineb mitmel varasemal kaubamärgil ja neil kaubamärkidel on tunnused, mis võimaldavad neid pidada samasse „seeriasse” või „rühma” kuuluvateks. See võib toimuda eelkõige kas juhul, kui need sisaldavad täies ulatuses sama eristavat elementi koos neid üksteisest eristava lisatud graafilise või sõnalise elemendiga, või juhul, kui neid iseloomustab algupärase kaubamärgi osaks oleva sama ees- või järelliite kordumine. Sellistel juhtudel võib segiajamise tõenäosus tekkida taotletava kaubamärgi ja seeriasse kuuluvate varasemate kaubamärkide seostamise võimalusest, kui taotletaval kaubamärgil on viimastega sarnasusi, mis võivad panna tarbija arvama, et see kuulub samasse seeriasse ja et

⁴³ Esimese Astme Kohtu 15. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas T-129/04: Develey v. Siseturu Ühtlustamise Amet (Plastmassist pudeli kuju) (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-238/06 P), 16. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas T-322/03: Telefon & Buch v. Siseturu Ühtlustamise Amet – Herold Business Data (Weisse Seiten), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, ning 31. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas T-15/05: De Waele v. Siseturu Ühtlustamise Amet (Vorsti kuju), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

⁴⁴ Vt vastavalt Esimese Astme Kohtu 12. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-277/04: Vitakraft-Werke Wührmann v. Siseturu Ühtlustamise Amet – Johnson's Veterinary Products (VITACOAT), ning 13. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-191/04: MIP Metro v. Siseturu Ühtlustamise Amet – Tesco Stores (METRO) (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-493/06 P), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

⁴⁵ Esimese Astme Kohtu 23. veebruari 2006. aasta otsus kohtuasjas T-194/03: Ponte Finanziaria v. Siseturu Ühtlustamise Amet – Marine Enterprise Projects (BAINBRIDGE) (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-234/06 P), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

järelikult sellega tähistatud kaupadel on sama kaubanduslik päritolu kui varasemate kaubamärkidega kaitstud kaupadel või sellega seotud päritolu.

Esimese Astme Kohus piiras selle lahenduse kohaldamisala siiski juhtumiga, milles on täidetud kumulatiivselt kaks tingimust. Esiteks peab varasemate registreeringute seeria omanik esitama tõendeid kõikide seeriasse kuuluvate kaubamärkide kasutamise kohta või vähemalt sellise hulga kaubamärkide kohta, mis võib „seeria” moodustada. Teiseks, lisaks sarnasusele seeriasse kuuluvate kaubamärkidega peab taotletaval kaubamärgil olema ka tunnuseid, mille alusel seda võib seeriaga seostada. Esimese Astme Kohus täpsustas, et olukord ei ole selline näiteks juhul, kui seeriasse kuuluvate varasemate kaubamärkide ühisosa kasutatakse taotletavas kaubamärgis teistsuguses asendis kui see, milles ta on tavaliselt seeriasse kuuluvates kaubamärkides, või kui ühisosa on erineva semantilise sisuga. Esimese Astme Kohus sedastas kõnesolevas asjas, et neist kahest tingimusest vähemalt esimene ei olnud täidetud, kuna hageja oli tõendanud üksnes kahe seeriasse kuuluva varasema kaubamärgi turul esinemise.

b) *Kaubamärgi tegeliku kasutamisega seoses antud kaitse ulatus*

Määruse nr 40/94 artikli 15 lõige 1 sätestab, et kui omanik ei ole ühenduse kaubamärki viie aasta jooksul pärast registreerimist ühenduses tegelikult kasutusele võtnud kaupade või teenuste puhul, mille jaoks see on registreeritud, või kui selle kasutamine on katkematu viieaastase ajavahemiku jooksul peatatud, siis rakendatakse kaubamärgi suhtes käesoleva määrusega ettenähtud sanktsioone, välja arvatud juhul, kui kasutamata jätmine on põhjendatud. Selle sätte lõige 2 näeb ette, et tegelikult käsitatakse ka ühenduse kaubamärgi kasutamist kujul, mis erineb registreeritud kujust selliste elementide poolest, mis ei muuda märgi eristusvõimet.

Lisaks, määruse nr 40/94 artikli 43 lõike 2 sätestab, et taotleja nõudmisel peab vastulause esitanud varasema ühenduse kaubamärgi omanik tõendama, et varasemat ühenduse kaubamärki on ühenduses tegelikult kasutatud kaupade või teenuste puhul, mille jaoks see on registreeritud, viie aasta jooksul enne ühenduse kaubamärgi taotluse avaldamist ning et see on vastulause aluseks või et mittekasutamine on õigustatud, tingimusel et varasem ühenduse kaubamärk on selleks kuupäevaks olnud registreeritud vähemalt viis aastat. Sama sätte kohaselt, kui varasemat ühenduse kaubamärki on kasutatud vaid osa kaupade või teenuste puhul, mille jaoks see on registreeritud, loetakse see vastulause menetlemisel ainult nende kaupade või teenuste jaoks registreerituks. Määruse nr 40/94 artikli 43 lõige 3 laiendab nende põhimõtete kohaldamist varasemate siseriiklike kaubamärkide juhtumitele.

Eespool viidatud kohtuotsuses **Ponte Finanziaria v. Siseturu Ühtlustamise Amet** tuli Esimese Astme Kohtul teha otsus hageja argumendi kohta, mis põhines „kaitset pakkuva kaubamärgi” mõistel. See mõiste lubab Itaalia õiguse kohaselt erandi tegemist kaubamärgi kasutamata jätmise tõttu tühistamise reeglist juhul, kui kasutamata kaubamärgi omanik on samal ajal ühe või mitme muu sarnase veel kehtiva kaubamärgi omanik, kusjuures vähemalt üht neist kasutatakse samade kaupade või teenuste tähistamiseks.

Esimese Astme Kohus otsustas siiski, et ühenduse kaubamärgi kaitsmise kord, mis kehtestab kaubamärgiga seotud õiguste tunnustamise põhitingimuseks tähise tegeliku kasutamise kaubanduses asjaomaste kaupade või teenuste puhul, ei tunne „kaitset pakkuva kaubamärgi“ mõistet. Esimese Astme Kohus täpsustas seoses sellega, et kaitset pakkuvad registreeritud kaubamärgid ei õigusta mittekasutamist määruse nr 40/94 artikli 43 lõike 2 tähenduses. See mõiste tugineb põhjustele, mis tulenevad kaubamärgi kasutamise takistustest, või olukordadele, milles kaubamärgi kaubanduslik kasutamine osutuks antud juhtumi asjakohaseid asjaolusid arvesse võttes liiga kulukaks. See võib olla näiteks nii siseriiklike õigusnormide puhul, mis kehtestavad kaubamärgiga tähistatud kaupade turustamisele piiranguid. See ei ole aga nii siseriikliku sätte puhul, mis võimaldab kaubamärgina registreerida tähiseid, mis ei ole mõeldud kaubanduses kasutamiseks seetõttu, et nende ainus ülesanne on pakkuda kaitset teisele tähisele, mida kaubanduslikult kasutatakse.

„Kaitset pakkuva kaubamärgi“ mõistele ei viita ka kaubamärgi omaniku võimalus tõendada tegelikku kasutamist tõendi esitamisega selle kohta, et kaubanduses kasutatakse kaubamärki registreeritud kujust veidi erineval kujul. Esimese Astme Kohus leidis, et määruse nr 40/94 artikli 15 lõike 2 punkti a eesmärk on võimaldada kaubamärgi omanikul teha tähises selle kaubandusliku kasutamise raames muudatusi, mis eristusvõimet muutmata võimaldavad seda paremini kohandada asjaomaste kaupade või teenuste turustamise ja reklaamimise nõuetega. Selle sätte materiaaloiguslikku kohaldamisala tuleb lugeda piiratuks olukordadega, milles kaubamärgi omaniku poolt kaupade või teenuste, mille jaoks see on registreeritud, tähistamiseks konkreetselt kasutatav tähis kujutab endast sama kaubamärgi kaubanduslikult kasutatavat kuju. Seevastu ei võimalda see säte registreeritud kaubamärgi omanikul vabaneda temal lasuvast kohustusest kasutada seda kaubamärki, tuginedes selle kasuks eraldiseisva registreeringu esemeks oleva sarnase kaubamärgi kasutamisele.

3. Vormi- ja menetlusküsimused

Siseturu Ühtlustamise Ameti (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused) talituste vahelisest funktsionaalsest järjepidevusest tuleneb, et määruse nr 40/94 artikli 74 lõike 1 (milles on kehtestatud kohustus piirduda kontrollimisel registreerimisest keeldumise suhteliste põhjustega seotud menetluses osaliste esitatud väidete ja nõudmistega) kohaldamisel peab apellatsioonikoda oma otsuses tuginema kõikidele faktilistele ja õiguslikele asjaoludele, mis asjaomane pool on esitanud kas esimeses menetlusastmes asja läbi vaadanud üksusele või kaebemenetluse käigus, pidades silmas määruse nr 40/94 artikli 74 lõikes 2 ettenähtut (s.o ühtlustamisamet ei või arvesse võtta fakte ja tõendeid, mille asjaomased pooled on esitanud hilinenult).⁴⁶

Esimese Astme Kohus jätkas sel aastal oma kohtupraktika sisu täpsustamist, selgitades apellatsioonikoja teostatava kontrolli eset nii faktilisest kui ka õiguslikust küljest.

⁴⁶ Esimese Astme Kohtu 23. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas T-308/01: Henkel v. Siseturu Ühtlustamise Amet – LHS (UK) (KLEENCARE), EKL 2003, lk II-3253, punkt 32.

Ühest küljest, mis puutub apellatsioonikoja faktilisse kontrolli, siis Esimese Astme Kohus otsustas kohtuotsustes **La Baronia de Turis v. Siseturu Ühtlustamise Amet – Baron Philippe de Rothschild (LA BARONNIE)** ja **Caviar Anzali v. Siseturu Ühtlustamise Amet – Novomarket (Asetra)**, et apellatsioonikojal on sama pädevus kui edasikaevatud otsuse teinud talitusel ja et tema teostatav kontroll hõlmab kogu vaidlust otsuse tegemise päeva seisuga.⁴⁷ Seega ei piirdu apellatsioonikoja läbiviidav kontroll vaidlustatud otsuse õiguspärasuse kontrolliga, vaid apellatsioonimenetluse devolutiivefektist tulenevalt antakse kogu vaidlusele uus hinnang ning apellatsioonikoda peab samuti uuesti läbi vaatama esialgse kaebuse, võttes arvesse temale õigeaegselt esitatud tõendeid. Esimese Astme Kohus otsustas seejärel, et kuna määruse nr 40/94 artikli 74 lõige 2 annab ühtlustamisametile fakultatiivse õiguse mitte arvesse võtta faktilisi asjaolusid ja tõendeid, mille asjaomased pooled on esitanud „hilinenult“, siis tuleb seda mõistet apellatsioonikoja kaebemenetluse raames tõlgendada nii, et see puudutab nii kaebuse esitamise tähtaega kui ka tähtaegu, mis on asjaomase menetluse käigus määratud. Kuna seda mõistet kohaldatakse ühtlustamisameti iga menetluse raames, ei mõjuta see, et tähtaeg, mille on tõendite esitamiseks määranud esimeses menetlusastmes otsuse teinud talitus, on möödunud, seega seda, kas tõendid on apellatsioonikoja esitatud „hilinenult“. Seega on apellatsioonikoda kohustatud võtma arvesse talle esitatud tõendid, olenemata sellest, kas need on vastulausete osakonnale esitatud või mitte. Kuna vaidlusalused dokumendid olid kõnesolevas asjas lisatud apellatsioonikoja edastatud kaebusele määruse nr 40/94 artiklis 59 ette nähtud nelja kuu jooksul, ei saanud neid lugeda esitatuks hilinenult määruse nr 40/94 artikli 74 lõike 2 tähenduses.

Esimese Astme Kohus otsustas siiski, et tuli kontrollida selle õigusliku vea tagajärgi, kuna menetlusviga võib kaasa tuua otsuse täieliku või osalise tühistamise ainult siis, kui tõendatakse, et selle vea puudumisel oleks vaidlustatud otsus võinud olla teistsuguse sisuga. Tuletades kõnesolevas asjas meelde, et tema ülesanne ei ole asuda asjaomaste tõendite hindamisel ühtlustamisameti asemele, leidis Esimese Astme Kohus, et ei ole välistatud, et tõendid, millega apellatsioonikoda õigustamatult keeldus arvestamast, võivad muuta vaidlustatud otsuse sisu. Ta tühistas seega vaidlustatud otsuse.⁴⁸

Teisest küljest, mis puutub õiguslikku kontrolli, mida apellatsioonikoda peab teostama, siis Esimese Astme Kohus täpsustas kohtuotsuses **DEF-TEC Defense Technology v. Siseturu Ühtlustamise Amet – Defense Technology (FIRST DEFENSE AEROSOL PEPPER PROJECTOR)**, et see ei ole põhimõtteliselt kindlaks määratud üksnes kaebuse esitanud poole väljatoodud väidetega.⁴⁹ Järelikult, isegi kui kaebuse esitanud pool ei ole tuginenud konkreetsele väitele, on apellatsioonikoda siiski kohustatud kõiki asjakohaseid õiguslikke ja faktilisi asjaolusid arvestades uurima, kas kaebuse esemeks olevat otsust võis õiguspäraselt vastu võtta või mitte. Kõnesolevas asjas väitis hageja Esimese Astme Kohtus, et vastulausete osakonna otsus on tühine allkirja puudumise tõttu. Esimese Astme Kohus otsustas, et kuigi seda väidet ei esitatud

⁴⁷ Esimese Astme Kohtu 10. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-323/03: La Baronia de Turis v. Siseturu Ühtlustamise Amet – Baron Philippe de Rothschild (LA BARONNIE), ja 11. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-252/04: Caviar Anzali v. Siseturu Ühtlustamise Amet – Novomarket (Asetra), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

⁴⁸ Vt sisuliselt sarnase käsitle osas eespool viidatud kohtuotsus Torre Muga.

⁴⁹ Esimese Astme Kohtu 6. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-6/05: DEF-TEC Defense Technology Defense Technology v. Siseturu Ühtlustamise Amet (FIRST DEFENSE AEROSOL PEPPER PROJECTOR), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

apellatsioonikojas, siis oletades, et kohaldatavaid vorminõudeid on rikutud, oleks apellatsioonikoda pidanud selle omal algatusel tõstatama.

Esimese Astme Kohus puudutas menetluslikust küljest sel aastal veel asjaolusid, millele tuginetakse Esimese Astme Kohtus apellatsioonikoja otsuse vaidlustamisel.

Eespool viidatud kohtuotsuses **Vitakraft-Werke Wührmann v. Siseturu Ühtlustamise Amet** tugines Esimese Astme Kohus nii oma varasemale kohtupraktikale, sedastamaks, et asjaolud, millele tuginetakse Esimese Astme Kohtus, ilma et neid oleks varem esitatud ühtlustamisameti teiste talituste menetluses, saavad mõjutada apellatsioonikoja otsuse õiguspärasust ainult juhul, kui ühtlustamisamet oleks neid pidanud arvesse võtma omal algatusel. Kuna määruse nr 40/94 artikli 74 lõige 1 näeb ette, et registreerimisest keeldumise suhteliste põhjustega seotud menetlustes piirdub ühtlustamisamet kontrollimisel menetluspoolte esitatud faktide, tõendite ja väidetega ning esitatud nõudmistega, siis ühtlustamisamet ei pea omal algatusel arvesse võtma asjaolusid, mida pooled ei ole välja toonud. Järelikult ei saa sellised asjaolud mõjutada apellatsioonikoja otsuse õiguspärasust.

Seevastu kohtuotsuses **Armacell v. Siseturu Ühtlustamise Amet – nmc (ARMAFOAM)** otsustas Esimese Astme Kohus, et hageja nõustumine vastulausete osakonna menetluses sellega, et asjaomaste tähistega tähistatud kaubad on võib-olla identsed, seejärel tema väide apellatsioonikojas, et kaupade sarnasuse küsimuse võib vaidlusaluste kaubamärkide väidetavate erinevuste tõttu jätta lahendamata, ei ole sugugi võtnud ühtlustamisametilt ülesannet kontrollida asjaomaste kaubamärkidega tähistatud kaupade identsuse või sarnasuse küsimust.⁵⁰ See asjaolu ei ole seega võtnud hagejalt õigust vaidlustada Esimese Astme Kohtus apellatsioonikoja menetluse õiguslike ja faktiliste raamide piires apellatsioonikoja selles küsimuses tehtud järeldusi.

E. Juurdepääs dokumentidele

Sel aastal on tehtud ainult kaks kohtuotsust dokumentidele juurdepääsu keelamise kohta määruse nr 1049/2001⁵¹ tähenduses. Nende kohtuotsuste kaudu sai Esimese Astme Kohus siiski täpsustada nende erandite ulatust, mis põhinevad vastavalt kontrollimiste ja uurimise eesmärkide kaitsel ning kohtumenetluse kaitsel.

Ühest küljest, kohtuotsuses **Technische Glaswerke Ilmenau v. komisjon**, mis puudutas dokumentidele juurdepääsu taotluse rahuldamata jätmist seoses riigiabi menetlusega, otsustas Esimese Astme Kohus, et üksnes komisjoni väide, et juurdepääs võib takistada komisjoni, liikmesriigi ja asjaomaste ettevõtjate vahelist vajalikku dialoogi käimasoleva

⁵⁰ Esimese Astme Kohtu 10. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-172/05: Armacell v. Siseturu Ühtlustamise Amet – nmc (ARMAFOAM), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

⁵¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331). Esimese Astme Kohtu 6. juuli 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-391/03 ja T-70/04: Franchet ja Byk, ning 14. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-237/02: Technische Glaswerke Ilmenau v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

uurimise raames, ei tõendanud eriliste asjaolude esinemist, mis võiks põhjendada seda, et komisjon ei viinud läbi dokumentide konkreetset ja individuaalset uurimist.

Teisest küljest, kohtuotsuses **Franchet ja Byk v. komisjon** käsitles Esimese Astme Kohus erinevate OLAF-i ja komisjoni sisekontrolli talituse dokumentidele juurdepääsu keelamist. Need dokumendid olid edastatud Prantsuse ja Luksemburgi ametiasutustele juurd-luse käigus, mis puudutas eeskirjade eiramisi Eurostatis. Hagejad võeti neis asjades vastutusele.

Esimese Astme Kohus kontrollis pärast seda, kui oli tuletanud meelde, et erandeid institutsioonide dokumentidele juurdepääsu tagamise põhimõttest tuleb tõlgendada ja kohaldada kitsendavalt, kuidas komisjon oli nimetatud erandeid, täpsemalt kohtumenetluse kaitsele ning kontrollimiste, uurimise ja audiitorkontrolli eesmärkide kaitsele tuginevaid erandeid, kohaldanud.

Esimese erandi osas leidis Esimese Astme Kohus, et kõnesoleva asja tingimustes ei saanud komisjon väita, et OLAF-i poolt edastatud erinevad dokumendid koostati ainuüksi teatud kindla kohtumenetluse eesmärgil. Meetmete eest, mida pädevad siseriiklikud ametiasutused või institutsioonid võtavad OLAF-i poolt edastatud aruannete ja teabe alusel, vastutavad sellegipoolest ainuüksi ja täielikult nimetatud asutused ning on võimalik, et OLAF-i poolt siseriiklikele ametiasutustele või mõnele institutsioonile edastatud teave ei vii kohtumenetluse algatamiseni siseriiklikus kohtus ega distsiplinaar- või haldusmenetluse algatamiseni ühenduse tasandil. Siseriiklike menetluseeskirjade järgimine on piisavalt tagatud juhul, kui institutsioon teeb kindlaks, et dokumentide avalikustamine ei riku siseriiklikku õigust. Seega oleks OLAF pidanud kahtluse korral konsulteerima siseriikliku kohtuga ja oleks tohtinud juurdepääsu keelata vaid juhul, kui siseriiklik kohus oleks olnud nimetatud dokumentide avalikustamise vastu.

Teise erandi osas, mis tugineb kontrollimiste, uurimise ja audiitorkontrolli eesmärkide kaitsele, otsustas Esimese Astme Kohus, et see säte on kohaldatav vaid siis, kui kõnealuste dokumentide avalikustamine võib kahjustada asjaomaste kontrollimiste, uurimise või audiitorkontrolli läbiviimist. Seetõttu tuleb kontrollida, kas vaidlustatud otsuste vastuvõtmise hetkel olid kontrollimine ja uurimine, mida taotletud dokumentide avalikustamine oleks võinud kahjustada, alles pooleli ja kas kontrollimist ja uurimist viidi läbi mõistliku aja jooksul. Komisjon ei ole kõnesolevas asjas teinud ei õiguslikke ega kaalutusvigu, kui ta leidis, et esimese vaidlustatud otsuse vastuvõtmise hetkel tuli keelata juurdepääs Prantsuse ja Luksemburgi ametiasutustele edastatud dokumentidele põhjusel, et nende dokumentide avalikustamine oleks kahjustanud kontrollimiste, uurimise ja audiitorkontrolli eesmärki. Siiski ilmneb, et OLAF tegi teatavate komisjonile edastatud OLAF-i dokumentide osas *in abstracto* otsuse, ilma et ta oleks õiguslikult piisavalt tõendanud, et nende dokumentide avalikustamine oleks kahjustanud konkreetset kontrollimiste, uurimise või audiitorkontrolli eesmärki ja seda, kas osutatud erand on tõepoolest kohaldatav kogu nimetatud dokumentides sisalduvale teabele. Seega tühistati juurdepääsu keelamise otsus viimati nimetatud dokumentide osas.

Viimaks tuleb viidata määrusest nr 1049/2001 tulenevate põhimõtete kohaldamisele kohtuotsuses **Kallianos v. komisjon** eelkõige läbipaistvuse puudumisele tugineva väite suhtes ametniku hagi, mille ta oli esitanud otsuse peale, millega tehti mahaarvamisi tema

töötasult.⁵² Selles kohtuasjas taotles hageja juurdepääsu komisjoni õigustalituse arvamusele tema juhtumi kohta. Kuigi hageja ei olnud esitanud taotlust määruse nr 1049/2001 alusel, otsustas Esimese Astme Kohus seda määrust puudutava kohtupraktika põhjal, et komisjon oli osaliselt rikkunud hageja õigust toimikule juurdepääsuks. Esimese Astme Kohus ei tühistanud siiski komisjoni otsust, kuna keeldumine avaldada asjaomaseid juriidilisi arvamusi ei takistanud hagejal ennast kaitsta.

F. Ühine välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) – terrorismivastane võitlus

Esimese Astme Kohus tegi sel aastal kolm kohtuotsust terrorismivastase võitluse küsimuses.⁵³ Kaks esimest kohtuotsust täiendavad kohtuotsuses Yusuf ja Al Barakaat International Foundation v. nõukogu ja komisjon ning kohtuotsuses Kadi v. nõukogu ja komisjon⁵⁴ esitatud põhimõtteid, samas kui kolmas kohtuotsus on tehtud varem käsitlemata õiguslikus kontekstis.

Pärast 11. septembri 2001. aasta terrorirünnakuid võttis Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu vastu mitu resolutsiooni, millega kutsuti kõiki Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) liikmesriike külmutama Talibani, Osama bin Ladeni ja Al-Qaida võrguga seotud isikute ja üksuste rahalised vahendid ja muu finantsvara. Julgeolekunõukogu tegi sanktsioonide komiteele ülesandeks teha kindlaks asjaomased subjektid ning ajakohastada seda loetelu. Ühenduses rakendati neid resolutsioone nõukogu määrustega, milles nõutakse asjaomaste isikute ja üksuste rahaliste vahendite külmutamist. Nimetatud isikud ja üksused on kantud loetelusse, mida komisjon vaatab sanktsioonide komitee ajakohastamise alusel korrapäraselt üle. Riigid võivad teha sanktsioonide komitee nõusolekul rahaliste vahendite külmutamisest humanitaarkaalu- lustel erandeid. Sanktsioonide komiteele võib esitada erimenetluses ja riigi vahendusel, kus isik elab või mille kodanik ta on, taotluse loetelust kustutamiseks.

Chafiq Ayadi, Dublinis (Iirimaa) elav Tuneesia kodanik, ja Faraj Hassan, Brixtoni (Ühendkuningriik) vanglas kinni peetav Liibüa kodanik, kanti kõnealusesse ühenduse loetelusse. Need kaks isikut palusid Esimese Astme Kohtul see meede tühistada ja Esimese Astme Kohus täpsustas kahes sellega seotud kohtuotsuses mitmeid rahaliste vahendite külmutamise menetlust puudutavaid küsimusi.

⁵² Esimese Astme Kohtu 17. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas T-93/04: Kallianos v. komisjon (apellatsioonimenetluses kohtasi C-323/06 P), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

⁵³ Esimese Astme Kohtu 12. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-253/02: Ayadi v. nõukogu (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-403/06 P), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, ning otsus kohtuasjas T-49/04: Hassan v. nõukogu ja komisjon (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-399/06 P), kohtulahendite kogumikus ei avaldata, ning Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-228/02: Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran v. nõukogu, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

⁵⁴ Esimese Astme Kohtu 21. septembri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-306/01: Yusuf ja Al Barakaat International Foundation v. nõukogu ja komisjon (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-45/05 P), EKL 2005, lk II-3533, ning 21. septembri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-315/01: Kadi v. nõukogu ja komisjon (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-402/05 P), EKL 2005, lk II-3649.

Esimese Astme Kohus tunnistas eespool viidatud kohtuotsuses **Ayadi v. nõukogu** – pärast seda, kui oli meelde tuletanud, et rahaliste vahendite külmutamine, mida näeb ette vaidlustatud määrus, ei ole vastuolus üldiselt tunnustatud (*jus cogens*) inimese põhiõigustega –, et see meede on eriti drastiline. Esimese Astme Kohus lisas sellegipoolest, et asjaomaste õigusnormide olulisus õigustab siiski neid negatiivseid tagajärgi ning et rahaliste vahendite külmutamine ei takista asjaolusid arvestades asjaomastel isikutel ametialal tegutseda ning elada rahuldavalt pere- ja sotsiaalelu. Eelkõige ei ole neil takistatud kutsealal tegutsemine, kuid on siiski selge, et reguleeritakse sissetulekute saamist sellest tegevusest.

Seejärel sedastas Esimese Astme Kohus loetelust kustutamise kohta, et sanktsioonide komitee eeskirjad ja vaidlustatud nõukogu määrus näevad ette üksikisiku õiguse esitada selle riigi valitsuse vahendusel, kus ta omab alalist elukohta või mille kodanik ta on, taotlus oma juhtumi läbivaatamiseks sanktsioonide komitees. See õigus on seega samuti tagatud ühenduse õiguskorras. Sellise taotluse kontrollimisel peavad liikmesriigid austama huvitatud isikute põhiõigusi, kui need ei takista Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjast tulenevate kohustuste täitmist. Eelkõige peavad liikmesriigid jälgima igal võimalusel seda, et huvitatud isikud saaksid siseriiklikes pädevates asutustes oma seisukoha tõhusalt teatavaks teha. Liikmesriigid ei või keelduda läbivaatamise menetluse algatamisest ainult põhjusel, et asjaomane isik ei suuda oma taotluse toetuseks esitada täpset ja asjassepuutuvat teavet, kuna ta ei ole saanud nende konfidentsiaalsuse tõttu tutvuda tema vaidlusalusesse loetelusse lisamise täpsete põhjustega. Liikmesriigid peavad hoolitsema ka selle eest, et huvitatud isikute juhtum vaadataks sanktsioonide komitees läbi viivitusteta, õiguspäraselt ja erapooletult, kui see tundub esitatud asjassepuutuva teabe seisukohast olevat objektiivselt põhjendatud.

Huvitatud isikud võivad pädeva siseriikliku asutuse võimaliku seadusvastase keeldumise korral tõstatada nende asja läbivaatamiseks sanktsioonide komitees esitada hagi siseriiklikele kohtutele. Siseriiklik kohus võib ühenduse õiguse täieliku tõhususe vajadusest tulevalt jätta vajadusel kohaldamata selle õiguse kasutamist takistava siseriikliku normi, näiteks normi, mis välistab kohtuliku kontrolli siseriiklike asutuste keeldumise üle tegutseda eesmärgiga tagada nende kodanike diplomaatiline kaitse. Esimese Astme Kohus leidis kõnesolevas asjas, et C. Ayadi ja F. Hassan peavad kasutama siseriiklikul õigusel põhinevaid kohtuliku kaitse võimalusi, kui nad soovivad viidata liri ja Briti ametiasutuste ausa koostöö puudumisele nende suhtes.

Eespool viidatud kohtuotsus **Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran v. nõukogu** puudutab samuti terrorismivastast võitlust, kuid see on tehtud teises õiguslikus kontekstis, milles kuuluvad kohaldamisele teistsugused põhimõtted. Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu võttis 28. septembril 2001 vastu resolutsiooni, milles kutsus ÜRO liikmesriike võitlema kõikide vahenditega terrorismi ja selle rahastamise vastu, eelkõige külmutades viivitamata selliste isikute ja üksuste rahalised vahendid, kes panevad toime või üritavad toime panna terroriakte. See resolutsioon erineb eespool viidatud kohtuotsustes Yusuf ja Al Barakaat International Foundation v. nõukogu ja komisjon, Kadi v. nõukogu ja komisjon, Ayadi v. nõukogu ning Hassan v. nõukogu ja komisjon käsitletud resolutsioonidest selle poolest, et selliste isikute kindlakstegemine, kelle rahalised vahendid tuleb külmutada, on jäetud riikide pädevusse. Ühenduses on seda resolutsiooni eelkõige rakendatud 27. detsembril 2001 vastu võetud kahe ühise seisukohaga ja nõukogu

määrusega, mis määravad nõukogu poolt kehtestatud ja korrapäraselt ajakohastatud loetelusse kantud isikute ja üksuste rahaliste vahendite külmutamise.⁵⁵ Nõukogu ajakohastas 2. mai 2000. aasta ühise seisukohaga ja otsusega asjaomaste isikute loetelu, lisades sinna Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran'i (OMPI).⁵⁶ Nõukogu on seitsaadik vastu võtnud kõnealust loetelu ajakohastavaid erinevaid ühiseid seisukohti ja otsuseid, milles OMPI nimi on alles jäetud. OMPI esitas Esimese Astme Kohtule hagi, nõudes nende ühiste seisukohtade ja otsuste tühistamist teda puudutavas osas.

Esimese Astme Kohus sedastas oma kohtuotsuses, et teatud põhiõigused ja -tagatised, eelkõige kaitseõigus, põhjendamiskohustus ja õigus tõhusale kohtulikule kaitsele on asjaomase määruse alusel rahaliste vahendite külmutamise kohta tehtud ühenduse otsuse kontekstis põhimõtteliselt täielikult kohaldatavad. Esimese Astme Kohus eristas kaitseõigust puudutavas osas kõnesolevat kohtuasja kohtuasjadest, mis olid aluseks kohtuotsusele Yusuf ja Al Barakaat International Foundation v. nõukogu ja komisjon ning kohtuotsusele Kadi v. nõukogu ja komisjon. Kuna kõnesolevas asjas käsitletud süsteemis on nende isikute ja üksuste konkreetne kindlakstegemine, kelle rahalised vahendid tuleb külmutada, ÜRO liikmete otsustada, kuulub see kindlakstegemine ainupädevuse valdkonda, millest tuleneb ühenduse kaalutlusõigus ÜRO õiguse seisukohalt. Neil tingimustel lasub nõukogul põhimõtteliselt täielikult kohustus tagada huvitatud isikute kaitseõigus.

Selgitades seejärel õiguste ja tagatiste ulatust ning nende võimalikku piiramist rahaliste vahendite külmutamise kohta võetud ühenduse meetme kontekstis, otsustas Esimese Astme Kohus esmalt, et kaitseõiguse tagamise üldpõhimõtte ei nõua, et nõukogu kuulaks huvitatud isikud ära nende rahaliste vahendite külmutamise esmase otsuse vastuvõtmisel, kuna see peab olema üllatusliku iseloomuga. See põhimõtte nõuab aga vähemalt seda, et ühenduse või tema liikmesriikide julgeoleku või nende rahvusvaheliste suhetega seotud oluliste kaalutlustega ei oleks vastuolus, et rahaliste vahendite külmutamise otsuse aluseks olnud asjaoludest teatataks, kui vähegi võimalik, kas samal ajal või kohe kui võimalik pärast sellise otsuse vastuvõtmist. Samadel tingimustel tuleb puudutatud isikutele enne igasugust hilisemat rahaliste vahendite külmutamise jätkamise otsust anda võimalus esitada tõhusalt oma märkused.

Samadel tingimustel peavad esmase ja hilisema rahaliste vahendite külmutamise otsuse põhjendused samuti vähemalt käsitlema spetsiifiliselt ja konkreetselt rahaliste vahendite külmutamise aluseks olnud asjaolusid, mille hulka kuuluvad eelkõige toimikus sisalduvad täpsed andmed või tõendid, millest nähtub, et liikmesriigi pädev asutus on puudutatud isiku suhtes teinud otsuse. Põhjendustes tuleb ka märkida põhjused, miks nõukogu leiab

⁵⁵ Ühine seisukoht 2001/930/ÜVJP terrorismivastase võitluse kohta (EÜT L 344, lk 90; ELT eriväljaanne 18/01, lk 213), ühine seisukoht 2001/931/ÜVJP terrorismivastaste erimeetmete rakendamise kohta (EÜT L 344, lk 93; ELT eriväljaanne 18/01, lk 217) ning määrus (EÜ) nr 2580/2001 teatavate isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangute kohta terrorismivastaseks võitluseks (EÜT L 344, lk 70; ELT eriväljaanne 18/01, lk 207).

⁵⁶ Ühine seisukoht 2002/340/ÜVJP, millega ajakohastatakse ühist seisukohta 2001/931 (EÜT L 116, lk 75), ning otsus 2002/334/EÜ, millega rakendatakse määruse nr 2580/2001 artikli 2 lõiget 3 ja tunnistatakse kehtetuks otsus 2001/927 (EÜT L 116, lk 33).

oma kaalutusõigust kasutades, et puudutatud isikute suhtes tuleb kohaldada sellist meetet.

Viimaks, õigus tõhusale kohtulikule kaitsesele on tagatud puudutatud isikute õigusega esitada kõikide nende rahaliste vahendite külmutamise määramise või jätkamise otsuste peale hagi Esimese Astme Kohtule. Siiski, kuna nõukogul on selles valdkonnas ulatuslik kaalutusõigus, peab Esimese Astme Kohtu teostatav kontroll selliste otsuste õiguspärasuse üle piirduma menetlusnormide ja põhjendamiskohustuse järgimise, asjaolude sisulise paikapidavuse ning faktiliste asjaolude hindamise ilmse kaalutusvea ja võimu kuritarvitamise puudumise kontrollimisega.

Kohaldades neid põhimõtteid kõnesolevas asjas, märkis Esimese Astme Kohus, et asjakohased õigusnormid ei näe konkreetselt ette mingit menetlust süüks pandud asjaoludest teatamiseks ja puudutatud isikute ärakuulamiseks kas enne nende rahaliste vahendite külmutamise esmase otsuse vastuvõtmist või sellega samal ajal või hilisemate rahaliste vahendite külmutamise jätkamise otsuste vastuvõtmise kontekstis, eesmärgiga saavutada nende kustutamine vaidlusalusest loetelust. Esimese Astme Kohus sedastas seejärel, et OMPI-le ei teatatud kunagi enne hagi esitamist rahaliste vahendite külmutamise aluseks olnud asjaoludest. Ei algne rahaliste vahendite külmutamise otsus ega hilisemad rahaliste vahendite külmutamise otsused ei maini isegi toimikus sisalduvaid täpseid andmeid või tõendeid, millest nähtuks, et liikmesriigi pädev asutus on puudutatud isiku suhtes teinud otsuse. Esimese Astme Kohus järeldas sellest, et nõukogul lasuvat põhjendamiskohustust on rikutud. Järelikult tühistas Esimese Astme Kohus vaidlustatud otsuse OMPI-d puudutavas osas.

II. Kahju hüvitamise vaidlused

A. Kahju hüvitamise hagi vastuvõetavuse tingimused

EÜ artikli 288 teise lõigu alusel esitatud kahju hüvitamise hagi on iseseisev õiguskaitsevahend, mis erineb tühistamishagist selle poolest, et taotleb mitte mingi konkreetse meetme tühistamist, vaid kahju hüvitamist, mille institutsioon tekitas. Kahju hüvitamise hagi erisusest tuleneb, et see tuleb tunnistada vastuvõetamatuks, kui selle tegelik eesmärk on lõplikult jõustunud akti tagasivõtmine ning kui selle rahuldamise tagajärjeks oleks vaidlusaluse akti õiguslike tagajärgede tühistamine. Kohtupraktikast tuleneb, et see kehtib veelgi enam juhul, kui kahju hüvitamise hagi taotletud hüvitise suurus vastab täpselt summale, mida hageja on pidanud lõplikult jõustunud akti kohaldamise tõttu maksma.⁵⁷

⁵⁷ Euroopa Kohtu 26. veebruari 1986. aasta otsus kohtuasjas 175/84: Krohn v. komisjon, EKL 1986, lk 753, punktid 30, 32 ja 33.

Kohtuasjas, mis oli aluseks kohtuotsusele **Danzer v. nõukogu**,⁵⁸ esitasid hagejad hagi, mille eesmärk oli hagejatele äriühingutega seotud õigusnorme sätestava kahe direktiivi vaidlusaluste sätete ülevõtmisega kehtestatud siseriiklike õigusnormide alusel Austria pädevate ametiasutuste poolt määratud trahvide tõttu väidetavalt tekkinud kahju hüvitamine.⁵⁹ Nad ei viidanud mingile kahjule, mida saaks käsitleda eraldiseisvana ainult trahviotsuste täitmisest vahetult tulenevatest tagajärgedest. Esimese Astme Kohus järeldas sellest, et hagejad soovisid oma kahju hüvitamise hagiga saavutada tagajärgi, mis kaasneksid pädevate siseriiklike ametiasutuste nimetatud otsuste tühistamisega, ning et hagi on seega vastuvõetamatu.

Esimese Astme Kohus lisas sellele järeldusele mitu tähelepanekut seoses ühenduse õiguskaitsevahendite süsteemiga. Ta otsustas, et isegi kui vaidlusaluseid direktiive saaks käsitleda kõnesolevate siseriiklike trahviotsuste otsese alusena ning hagejatel oleks seega huvi nende sätete kehtetuse tuvastamiseks, ei olnud nende kahju hüvitamise hagi selleks sobiv õiguskaitsevahend. Asutamislepingus ette nähtud õiguskaitsevahendite süsteemi järgi oleks sobiv vahend taotleda, et siseriiklik kohus, kellele on esitatud hagi nende otsuste tühistamiseks, esitaks vaidlusaluste sätete kehtivuse hindamiseks eelotsusetaotluse Euroopa Kohtule. Esimese Astme Kohus ei omistanud selles osas mingit tähtsust asjaolule, et siseriiklikud kohtud, kelle poole hagejad pöördusid, on nende sellekohased taotlused rahuldamata jättnud. Esimese Astme Kohus täpsustas, et kahjustamata asjaomase liikmesriigi võimalikku vastutusele võtmist,⁶⁰ ei ole Euroopa Kohtu praktikas tunnustatud absoluutset õigust eelotsusetaotlusele.⁶¹ Esimese Astme Kohus otsustas seejärel, et tema ülesanne ei ole hinnata kahju hüvitamise hagi raames, kas Austria kohtute otsus keelduda nimetatud direktiivide vaidlusaluste sätete kehtivuse kohta Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuse esitamisest on õige. Esimese Astme Kohus leidis, et hagi vastuvõtmine võimaldaks hagejatel minna nii siseriiklike kohtute – kellel on selleks ainupädevus – otsuse vastu jätta rahuldamata nende nõuded tühistada siseriiklikud trahviotsused kui ka samade kohtute otsuse vastu, millega keelduti saatmast asja Euroopa Kohtusse, mis kahjustaks eelotsusemenetluse aluseks olevat kohtutevahelise koostöö põhimõtet.

⁵⁸ Esimese Astme Kohtu 21. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas T-47/02: Danzer v. nõukogu, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

⁵⁹ Nõukogu 9. märtsi 1968. aasta esimene direktiiv 68/151/EMÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks EMÜ [EÜ artikli 48] teises lõigus tähendatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärseteks (EÜT L 65, lk 8; ELT eriväljaanne 17/01, lk 3); nõukogu 25. juuli 1978. aasta neljas direktiiv 78/660/EMÜ, mis põhineb [EÜ artikli 44 lõike 2 punktil g] ja käsitleb teatavat liiki äriühingute raamatupidamise aastaaruandeid (EÜT L 222, lk 11; ELT eriväljaanne 17/01, lk 21).

⁶⁰ Euroopa Kohtu 30. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-224/01: Köbler, EKL 2003, lk I-10239.

⁶¹ Euroopa Kohtu 6. oktoobri 1982. aasta otsus kohtuasjas 283/81: CILFIT, EKL 1982, lk 3415, punkt 21, ja 22. oktoobri 1987. aasta otsus kohtuasjas 314/85: Foto-Frost, EKL 1987, lk 4199, punkt 14.

B. Ettekirjutuse tegemisele suunatud nõuete vastuvõetavus

Kohtuotsuses **Galileo v. komisjon**⁶² tegi Esimese Astme Kohus otsuse komisjoni väidetava süülise käitumise lõpetamisele suunatud nõuete vastuvõetavuse kohta kahju hüvitamise hagi raames. Selle kohtuasja hagejad, kes olid tähist Galileo sisaldava mitme ühenduse kaubamärgi omanikud, vaidlustasid selle sõna kasutamise komisjoni poolt seoses Euroopa satelliitraadionavigatsioonisüsteemi projektiga ja palusid Esimese Astme Kohtul eelkõige keelata komisjonil seda sõna kasutada. Komisjon väitis, et see nõue on vastuvõetamatu ning et EÜ asutamisleping ei kehtesta ühenduse kohtule sellist pädevust, isegi mitte kahju hüvitamise menetluse raames.

Esimese Astme Kohus leidis siiski, et ühenduse kohtul on EÜ artikli 288 teise lõigu ja EÜ artikli 235 alusel õigus kohaldada ühenduse suhtes kõiki kahju hüvitamise viise, mis vastavad liikmesriikide õiguse ühistele üldpõhimõtetele lepinguvälise vastutuse osas, sealhulgas ka mitterahalist hüvitist, kui see on kooskõlas nimetatud põhimõtetega, ning vajadusel teha ettekirjutusi midagi teha või tegemata jätta. Kaubamärkide osas viib direktiiv 89/104⁶³ läbi ühtlustamise, mis võimaldab anda kaubamärgi omanikule õiguse takistada kõikidel kolmandatel isikutel kasutada tema kaubamärki. Esimese Astme Kohus järeldas sellest, et kaubamärgi omanikule antud ühtne kaitse kuulub liikmesriikide ühiste üldpõhimõtete hulka, nii et ühenduse kohus võib põhimõtteliselt kohaldada vastavat menetluslikku meetet ka ühenduse suhtes, seda enam, et ühenduse institutsioonid peavad järgima kogu ühenduse õigust, sh teisest õigust.

C. Põhjuslik seos

Ühenduse lepinguvälise vastutuse tekkimine kas õigusvastase käitumise korral või sellise käitumise puudumisel eeldab, et esineb põhjuslik seos kahju tekkepõhjuse ja tekkinud kahju vahel.⁶⁴ Kohtuotsustes **Abad Pérez jt v. nõukogu ja komisjon** ning **É.R. jt v. nõukogu ja komisjon**⁶⁵ selgitas Esimese Astme Kohus põhjusliku seose mõistet vastavalt Hispaania loomakasvatavate, haiguse kaudsete ohvrite ja viie Prantsusmaal surnud isiku pärijate esitatud hagide raames, kes nõudsid väidetava kahju hüvitamist, mis neil tekkis nõukogu ja komisjoni tegevuse ja tegevusetuse tõttu seoses hullu lehma tõve ja Creutzfeldt-Jakobi tõve uue vormi levikuga Euroopas.

⁶² Esimese Astme Kohtu 10. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas T-279/03: Galileo International Technology jt v. komisjon (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-325/06 P), kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

⁶³ Esimene nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiiv 89/104/EMÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT 1989, L 40, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 92).

⁶⁴ Vt vastutuse kohta õigusvastase käitumise eest eelkõige Euroopa Kohtu 5. märtsi 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-46/93 ja C-48/93: Brasserie du pêcheur ja Factortame, EKL 1996, lk I-1029, punkt 51; ning vastutuse kohta õigusvastase käitumise puudumisel Esimese Astme Kohtu 14. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-69/00: FIAMM ja FIAMM Technologies v. nõukogu ja komisjon (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-120/06 P), punkt 160, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

⁶⁵ Esimese Astme Kohtu 13. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-304/01: Abad Pérez jt v. nõukogu ja komisjon, ning otsus kohtuasjas T-138/03: É.R. jt v. nõukogu ja komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

Esimese Astme Kohus täpsustas selles kontekstis eelkõige, et sellises valdkonnas nagu loomade ja inimeste tervise kaitse tuleb teatud käitumise ja kahju vahelise põhjusliku seose olemasolu tuvastada institutsioonidelt nõutava käitumise hindamise alusel, lähtudes teaduse arengutasemest sel ajal. Lisaks, juhul kui käitumine, mis väidetavalt tekitab väidetava kahju, kujutab endast tegevusetust, on vaja olla eriti kindel, et nimetatud kahju on tegelikult tekkinud ette heidetud tegevusetuse tõttu ja seda ei saanud esile kutsuda muu käitumine peale kostjaks olevate institutsioonide tegevuse. Tuginedes eelkõige neile põhimõtetele, otsustas Esimese Astme Kohus lõpetuseks, et ei ole tõendatud, et nõukogu ja komisjoni väidetavalt õigusvastast tegevust ja tegevusetust saaks käsitleda väidetava kahju kindla ja otsese põhjusena. Ei ole tõendatud, et juhul kui kostjaks olevad institutsioonid oleks võtnud – või oleks varem võtnud – meetmeid, mille võtmata jätmist hagejad neile ette heitsid, ei oleks asjaomast kahju tekkinud.

D. Vastutus õigusvastase käitumise eest

Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tekib hüvitise saamise õigus selles osas, mis puudutab ühenduse vastutust tema institutsioonide või organite poolt ühenduse õiguse rikkumisega üksikisikutele tekitatud kahju eest, kolme tingimuse täitmisel: kui rikutud õigusnormi eesmärk on anda üksikisikutele õigusi, kui rikkumine on piisavalt selge ning kui kahju tekitajal lasuva kohustuse rikkumise ja kannatanud isikutele tekitatud tegeliku kahju vahel esineb otsene põhjuslik seos.⁶⁶ Esimese Astme Kohus selgitas kahes kohtuasjas, mida tuleb mõista õigusnormi all, mille eesmärk on anda üksikisikutele õigusi.

Esmalt, eespool viidatud kohtuotsuses **Camós Grau v. komisjon** otsustas Esimese Astme Kohus, et selliste uurimisülesannete täitmisel nagu need, mille eest vastutab OLAF, on institutsioonidel lasuva erapooletuse normi eesmärk kaitsta peale üldise huvi ka puudutatud isikuid ning see annab neile seega subjektiivse õiguse vastavatele tagatistele.⁶⁷ Järelikult tuleb leida, et selle eesmärk on anda üksikisikutele õigusi. Nimetatud normi rikkumine OLAF-i poolt kõnesolevas asjas oli oluline ja ilmne. Lisaks esines otsene põhjuslik seos selle rikkumise ja hagejale tekitatud kahju vahel, milleks oli tema au riivamine ja maine kahjustamine ning tema tegutsemistingimuste häirimine. Esimese Astme Kohus mõistis seega M. Camós Grau kasuks välja hüvitise 10 000 eurot.

Teiseks, kohtuotsuses **Tillack v. komisjon** tuletas Esimese Astme Kohus meelde, et vastavalt tema varasemale kohtupraktikale ei anna hea halduse põhimõte üksikisikutele iseene-sest õigusi.⁶⁸ Esimese Astme Kohus täpsustas siiski, et see ei ole nii juhul, kui see põhimõte on selliste konkreetsete õiguste väljendusvormiks nagu õigus asja menetlemisele erapooletult, õiglaselt ja mõistliku tähtaja jooksul, õigus olla ära kuulatud, õigus tutvuda toimiku-

⁶⁶ Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus *Brasserie du pêcheur ja Factortame*, punkt 51.

⁶⁷ Esimese Astme Kohtu 6. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-309/03: *Camós Grau v. komisjon*, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

⁶⁸ Esimese Astme Kohtu 4. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-193/04: *Tillack v. komisjon*, milles on tsiteeritud Esimese Astme Kohtu 6. detsembri 2001. aasta otsust kohtuasjas T-196/99: *Area Cova jt v. nõukogu ja komisjon*, EKL 2001, lk II-3597, punkt 43.

ga või otsuste põhjendamise kohustus Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 41 mõttes.⁶⁹

E. Vastutus õigusvastase käitumise puudumisel

Vastavalt Esimese Astme Kohtu suurkoja 2005. aasta otsusele võimaldab EÜ artikli 288 teine lõik üksikisikutel nõuda teatud tingimustel ühenduse kohtu kaudu kahju hüvitamist isegi juhul, kui kahju tekitaja ei ole käitunud õigusvastaselt.⁷⁰ Esimese Astme Kohus sai 2006. aastal teha mitu seda vastutuse korda puudutavat otsust. Järgnevalt on toodud kaks näidet.

Ühest küljest tuletas Esimese Astme Kohus eespool viidatud kohtuotsuses **Galileo v. komisjon** meelde, et ühenduse vastutust saab õigusvastase käitumise puudumisel kohaldada ainult ebatavalise ja erilise kahju korral. Kahju saab lugeda ebatavaliseks, kui see ületab asjaomase sektori majandusriskide piire. Ta leidis kõnesolevas asjas, et kahju, mis on tekitatud ühenduse institutsiooni poolt teatud sõna kasutamisega ühe oma projekti iseloomustamiseks, ei saa lugeda sama sõna kaubamärgina kasutamise riskide piire ületanuks, kuna kaubamärgi omanik riskis valitud sõna iseloomu tõttu, mis tuleneb kuulsalt Itaalia matemaatiku, füüsiku ja astronoomi nimest, vabatahtlikult sellega, et keegi võib õiguspäraselt, s.o kaubamärgi õigust rikkumata, panna mõnele oma projektile sama nime.

Teisest küljest tunnustas Esimese Astme Kohus kohtuotsuses **Masdar v. komisjon**⁷¹ hageja võimalust viidata institutsioonide lepinguvälise vastutuse kohaldamiseks isegi nende õigusvastase käitumise puudumisel alusetule rikastumisele ja käsundita asjaajamisele. Selle kohtuasja aluseks oli hageja ja ühe komisjoniga lepingulistest suhetes oleva äriühingu vahel sõlmitud alltöövõtuleping. Kuna see äriühing ei olnud hagejale mingit tasu maksnud, pöördus hageja komisjoni poole, kes keeldus temale siiski otse tasu maksmast. Hageja esitas seejärel kahju hüvitamise hagi, milles ta väitis, et komisjon oli rikkunud lepinguvälise vastutuse põhimõtteid, mis on tunnustatud paljudes liikmesriikides.

Ta viitas eelkõige tsiviilhagidele alusetu rikastumise keelu põhimõtte (*de in rem verso*) ja käsundita asjaajamise põhimõtte (*negotiorum gestio*) alusel.

Esimese Astme Kohus sedastas, olles meelde tuletanud, et ühenduse vastutust saab kohaldada ka õigusvastase käitumise puudumisel, et konkreetsetel tsiviilõiguslikel asjaoludel tuleneb aluseta rikastumisel või käsundita asjaajamisel põhinevatest hagidest rikastunu või soodustatu olukorras olevatele isikutele lepinguväline kohustus, mis üldjuhul seisneb kohustuses tagastada alusetult saadu või maksta asjaajajale hüvitist. Seega ei saa alusetust rikastumisest ja käsundita asjaajamisest tuletatud hageja väiteid tagasi lükata ainuüksi põhjusel, et institutsiooni käitumise õigusvastasuse tingimus ei ole täidetud.

⁶⁹ 7. detsembril 2000 Nice'is välja kuulutatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (EÜT 2000, C 364, lk 1).

⁷⁰ Eespool viidatud kohtuotsus FIAMM ja FIAMM Technologies v. nõukogu ja komisjon, punktid 158–160.

⁷¹ Esimese Astme Kohtu 16. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-333/03: Masdar v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

Olles samuti märkinud, et ühenduse kohtul on juba olnud võimalus kohaldada teatavaid alusetult saadu tagastamise põhimõtteid, eelkõige alusetult rikastumise valdkonnas, mille keeld on ühenduse õiguse üldpõhimõtte, järeltas Esimese Astme Kohus sellest, et seega tuli uurida, kas kõnesolevas asjas olid täidetud alusetu rikastumise hagi või käsundita asjaajamise hagi tingimused.

Seoses sellega tuletas Esimese Astme Kohus meelde liikmesriikidele ühistest üldistest õiguspõhimõtetest tulenevaid nende hagide kasutamise tingimusi, milleks on ühest küljest see, et neid ei saa kasutada juhul, kui rikastunu või soodustatu saadud hüved tulenevad lepingust või juriidilisest kohustusest, ning teisest küljest see, et neid saab kasutada ainult teise võimalusena, s.o juhul, kui kahju kandnud isikul puudub võimalus nõuda talle võlgnetavat mingi muu hagi kaudu. Kohus tuletas sellest kõnesolevas asjas, et hageja väited ei ole põhjendatud.

III. *Ajutiste meetmete kohaldamise taotlused*

Esimese Astme Kohtu presidendile esitati sel aastal 25 ajutiste meetmete kohaldamise taotlust – see on veidi rohkem kui eelmisel aastal (21). 2006. aastal lahendas ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik 24 kohtuasja ja rahuldas kahel korral taotluse ajutiste meetmete kohaldamiseks, s.o määrustes **Globe v. komisjon** ja **Romana Tabacchi v. komisjon**.⁷²

Määrus **Globe v. komisjon** on 2005. aastal kohtuasjas Deloitte v. komisjon⁷³ tehtud määruse edasiarendus, kuid erinevalt viimati nimetatud kohtuasjas tehtud lahendist näeb see ette ajutiste meetmete kohaldamise. Hageja taotles kõnesolevas asjas komisjoni otsuse täitmise peatamist, millega komisjon lükkas tagasi tema pakkumise teatud Kesk-Aasia riikidele ette nähtud seadmete pakkumismenetluses.

Esmalt otsustas ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik *fumus boni juris*'e olemasoluga seotud tingimuse osas, et üks hageja esitatud väidetest tekitas olulisi kahtlusi seoses turu seaduslikkusega. Kontrollides seega taotletud täitmise peatamise määramise kiireloomulisust, tunnistas ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik, et tema pädevusse ei kuulu sellistele meetmetele esialgse hinnangu andmine, mida komisjon võib võtta võimaliku tühistamisotsuse täitmiseks. Ta lisas siiski, et õigusega täielikule ja tõhusale kohtulikule kaitsele seotud üldpõhimõtte eeldab, et oleks võimalik tagada õigussubjektide esialgset kaitset, kui seda nõuab hilisema lõpliku otsuse täielikult tõhus täitmine, et vältida lünka ühenduse kohtute poolt tagatud õiguslikus kaitstes. Seega tuli kontrollida, kas komisjoni võimalus korraldada pärast võimalikku tühistamisotsust uus pakkumismenetlus võimaldab hüvitada hagejale väidetavalt tekkinud kahju, ning eitava vastuse korral, kas hagejale võidakse anda hüvitist.

⁷² Esimese Astme Kohtu presidendi 20. juuli 2006. aasta määrus kohtuasjas T-114/06 R: *Globe v. komisjon*, ja 13. juuli 2006. aasta määrus kohtuasjas T-11/06 R: *Romana Tabacchi v. komisjon*, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

⁷³ Esimese Astme Kohtu presidendi 20. septembri 2005. aasta määrus kohtuasjas T-195/05 R: *Deloitte Business Advisory v. komisjon*, EKL 2005, lk II-3485.

Kõnesolevas asjas oli väga vähe tõenäoline, et komisjon korraldaks pärast võimalikku tühistamisotsust, mis tehakse arvatavasti pärast lepingu täitmise lõppemist, uue pakkumismenetluse. Ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik kontrollis seega, kas Globe'ile võidakse anda hüvitist selle eest, et ta kaotas võimaluse ühenduse pakkumismenetluse esemeks oleva lepingu sõlmimiseks. Kuigi see võimalus oli selgelt olemas, oli väga raske, kui mitte võimatu hinnata selle väärtust ja järelkult hinnata vajaliku täpsusega selle kaotamisest tuleneva kahju suurust. Kuna kahju suurust ei saanud vajaliku täpsusega määratleda, tuli seda lugeda väga raskesti hüvitatavaks. Esimese Astme Kohtu president leidis samuti, et nimetatud kahju oli oluline, arvestades juhtumi erilisi asjaolusid ning turu eripära, millel hageja ja edukas pakkuja tegutsevad.

Viimaks tuletas ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik kõnesoleva asja huve kaaludes meelde, et esines olulisi põhjuseid, miks võis arvata, et komisjon oli tegutsenud õigusvastaselt. Võttes muuhulgas arvesse hüvitist, mida edukas pakkuja võis pädevates kohtutes komisjonilt nõuda, ei saanud eelistada eduka pakkuja huve hageja kahjuks. Komisjon ei saanud lisaks väita, et esineb mingi muu huvi, mis oleks seda hinnangut muutnud, nii et ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik määras lepingu sõlmimise täitmise peatamise.

Määruses **Romana Tabacchi v. komisjon** tegi Esimese Astme Kohtu president lahendi taotluse kohta, mille oli esitanud ettevõtja, kes soovis vabastust kohustusest anda temale määratud trahvi kohese tasumise vältimise tingimuseks seatud pangatagatist. Ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik tuvastas, et kõnesolevas asjas esinesid erilised asjaolud, mis põhjendasid hageja pangatagatise andmise kohustuse täitmise osalist peatamist. Hageja suutis tõendada peale *fumus boni juris*'e olemasolu, et nõutud pangatagatise andmisest keeldumise põhjuseks teatud pankade poolt oli tema ja tema aktsionäride majanduslik seisund. Kaaludes asjassepuutuvaid huve, leidis ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik samuti, et komisjoni rahalised huvid ei oleks paremini kaitstud, kui otsust asutaks kohe sundkorras täitma, kuna oli ebatõenäoline, et ta saaks trahvile vastava summa kätte. Ka selles asjas määrati ajutiste meetmete kohaldamine.

Lõpetuseks tuleb mainida asjaolu, et kohtuasjas, mis oli aluseks eespool koondumiste kontrolliga seoses juba viidatud kohtuotsusele **Endesa v. komisjon**,⁷⁴ esitas hageja ajutiste meetmete kohaldamise taotluse, mis oli suunatud eelkõige komisjoni otsuse täitmise peatamisele, millega jäeti rahuldamata Endesa kaebus.⁷⁵ Ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik tuletas oma määruses meelde, et ajutiste meetmete kohaldamise taotluse kiireloomulisust tuleb hinnata seoses vajadusega teha esialgne lahend olulise ja korvamatu kahju tekkimise vältimiseks poolele, kes taotleb ajutise meetme kohaldamist. Selline kahju peab tõenäoliselt tekkima eelkõige selle poole huvidele, kes taotleb ajutise meetme kohaldamist. Seoses sellega viitas Endesa eelkõige ohule, et ajutiste meetmete puudumisel saavutab Gas Natural tema üle kontrolli ja alustab tema likvideerimist, mis on hageja väitel kahju, mis mõjutab ka tema aktsionäre. Ajutisi meetmeid kohaldava kohtuniku arvates ei saa Endesa tõhusalt tugineda kiireloomulisuse toetuseks tema aktsionäridele tekkivale

⁷⁴ Esimese Astme Kohtu 14. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-417/05: Endesa v. komisjon, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata.

⁷⁵ Esimese Astme Kohtu presidendi 1. veebruari 2006. aasta määrus kohtuasjas T-417/05 R: Endesa v. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata.

kahjule, sest neil on tema omast erinev õigusvõime. Endesa väite kohta temale endale tekkida võiva kahju kohta sedastas Esimese Astme Kohtu president, et see on hüpoteetiline, kuna see oleneb avaliku ülevõtmispakkumise algatamisest ja edukusest, mille õnnestumist ei ole selles etapis tõendatud. Lõpetuseks leidis ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik, et igal juhul ei ole tõendatud, et Hispaania õiguses ette nähtud õiguskaitsevahendid ei võimaldaks Endesal vältida tema väidetud olulise ja korvamatu kahju tekkimist. Esimese Astme Kohus jättis seega ajutiste meetmete kohaldamise taotluse rahuldamata.